

EN DAT IS HET

Rob Vandegoor

Auteur: R. Vandegoor
Studentennummer: 11800567
E-mailadres: vandegoorrob@gmail.com
Masterthesis

Opleiding: Image Thinking
Organisatie: PXL-MAD School of Arts
Eerste begeleider: Tom Lambeens
Tweede begeleider: Sofie Gielis
Derde begeleider: Patrick Ceyskens
Hasselt, 2021-2022

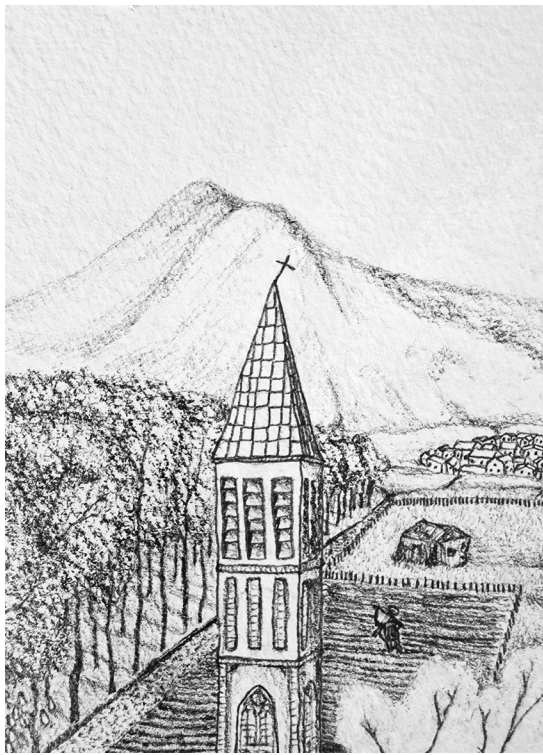
Inhoud

I Inleiding

I.I	Daal neer!	7
I.II	Het schuiloord	9
II.I	Jean en Dikke	10
II.II	Wij kruipen in de modder	12
III.I	De zin van onzin	15
III.II	Tegen, voor en van dwazen	17
III.III	Een onnozele klaagzang	19
IV.I	Een dronken steekspel	21
IV.II	Lidia, een banaal dagverloop	23
IV.III	Over banaliteit en de wereld	25
IV.IV	Banaal converseren	28
V.I	Ouderdom: een inleiding tot verval	32
V.II	Doodt uzelf als nodig	34
V.III	Doet eens serieus	36
VI.I	Wij hebben te veel fantasie	39
VI.II	Leer uw lessen	41
VI.III	Zotten en goedgekken	43
VI.IV	Aanvaard de dag des heren	46
VII	Besluit: laat de kerkklokken luiden!	48

Bronnen

Literatuur	53
Films	54
Liederen	55
Websites	56
Scripties	57
Afbeeldingen	58

I.I Daal neer!

“In den beginne was er niets.” (Urbanus, 1986, 8:22)

De gloeilamp boven het hoofd, die via enkelen draden naar beneden kronkelt, flikkert, beeft. Een volgende ster laat zijn gloeien na, stervende. Het plafond davert even na, zoals donder op een schicht. Zouden we zonder haar licht vallen, vinden we de weg dan nog terug naar boven? Spinrag vult de tocht doortrokken kelderruimte, geen raam om de ster van ons aardehuis langs door te laten, zwijsend over de trap – eens bereikt – meer ladder dan trap. Dit universum verlaat u niet zomaar. Echter, die zwarte diepte is de essentiële reden dat we ons hier nu bevinden. De duisternis trekt aan, niet weten wat er zich na de eindeloze trap bevindt, is de ultieme reden tot kelderen. Als we overdrijven in grootsheid en gaan vergelijken met Dante Alighieri's neerdaling (Alighieri, 2021, p. 19-192), wie weet naar wat voor landschap de manke trapladder leidt? Wie weet hoe zalig het zou zijn?

Fig. 1 - Bruegel De Oude, 1562

Ontelbare stokken doorpriemen het luchtledige, zoals het zwaard zich verhoudt tot konings' hals.

Kreten rillen doorheen mijn ziel; het richt een weg aan van vernietiging doorheen de kloof richting een eenzame boom. Hij houdt stand tegen het geweld, hij is verheven boven de natuur van de mens, hij vermaakt zich in een rood bespat landschap dat vooral groen kleurt. Bloed uit opengereten vel en lichamelijke openingen, rode vlammen op zee, wapperende vlaggen die gewelddadigheid aankondigen. Met de koning als schilder, uitgesmeerd in de atmosfeer, waar ik mij uitermate amuseer.

U zou voor minder verder de diepte inspringen. Eén voet stond er immers in; zoals sommigen in hun graf, misschien is dat hier ook het geval. Niets en niemand houdt de plaatsing van de volgende blote voet tegen, voorzichtige mamalief niet en geen vader die mij te onstuimig en dom acht. Zodoende ben ik maar het duister in gesprongen.

I.II Het schuiloord

Velen van u zullen niet onder de indruk zijn van deze afdaling en denken dat ik enkel een aansteller ben. U mag me zo gerust benoemen, dit is alleen bewijs dat ik maar een doodgewone man ben. Uiteindelijk is niets minder waar, want toegegeven, geen enkele keldertrap is zo verschrikkelijk langs af te dalen, nooit kan het het christelijke hellevuur evenaren. Daarvoor hoeven we ons niet tot de krochten van het huis te begeven.

Geboren in een westerse beschaving, gedoopt en het vormsel beleefd, nu wandelend tussen lintbebouwing en vlaaien. Aan de navelstreng had ik mij bijna verhangen, voor het goed en wel begon. Ach, hoe treurig.

In wat voor wreedheid leven wij toch? De verkankerde geest en het verspilt lijfvocht, terwijl we allen de kop in ons gat steken, raaskallend over de incompetentie van politici en de verloren jeugd, mompelend op een klein pak sigaretten waarvan de rook ons de oren uitkomt.

Als bezetenen zijn we op zoek naar een reden van de oorsprong. O God, u was het antwoord. Het was door en voor u dat wij leden en leed brachten, het was u die verlossing zou brengen. Maar God verdomme, bekijk ons nu met uw ogen die elk trauma hebben waargenomen.

In onze zetel – varkenspens dat een bord biefstuk met friet ondersteund, een kapotte lever van de sterkedrank en de walgende actualiteit – regeert de norsheid. Mocht de fauteuil ons derrière strelen, mocht de geslachte koe en besneden patat met liefde zijn gemaakt, mocht het vrouwmens naast ons haar jeugdige schoonheid niet zijn verloren, waren we nog altijd niet voldaan.

Als het ongelukkig gelaat van de heteroman tussen een mooi gevormd borstenpaar kan rusten maar zijn tristesse niet wegeeft, wat kan ons dan nog troosten? Jezus Christus, Maria vol van genade, het is geen wonder dat ik de ondergrondse beschutting opzoek, we zijn namelijk onnozelaars en ellendelingen.

De gloeilamp flikkert, beeft. Hier zetelen ze met negenen. Zij zitten hier als modderrollende varkens, in de modder. Een zo onbeschaafd menselijk schouwspel vindt hier plaats. Het geurt er ook naar; als een pas verlaten toiletput waar iemand net te lang opzat, absoluut slecht ruikend maar tegelijk warm en vreemd comfortabel. De atmosfeer is naar gelang, drukkend en zo ook adembenemend. Harige oksels of een vuil navelgat hebben een gelijkaardig klimaat.

Ik sluip en manoeuvreer door de ruimte. Dit theater van pure menselijkheid wil ik niet verstoren. Sluipen werd ploeteren en manoeuvreren worstelen, de grond is zompig en zo is het bemodderd tafereel verstoord. Enkeldiep sta ik nu in het slijk, ik geef me eraan over, het is nu eenmaal zo, er is niet veel meer aan te doen, ik zet me erbij neer.

Negen mannen, meester kunstenaars, schrijvers en filmmakers, zitten als kinderen in een babyzwembad in het slijk en tussen de sigarettenpeuken. Ze staren verward naar een knaap die zich bij het gezelschap voegt. Het is hier toch schoon.

Neem daarom uw dikke pens naar hier, want het is hier waar we thuishoren. Vergeet uw biefstuk en friet teljoor, uw sofa en die ongelukkige tietten, hun luxe is overbodig. Rol tussen het vuil en de stank van de wereld, smijt ermee naar elkaar, wrijf elkaar ermee in, steek het in al de openingen van het lijf. En boven al, geniet ervan! Echt waar, lach en tier, wees door het dolle heen en laat het smaken.

II.I Jean en Dikke

Jean heeft een sigaret in zijn mond, hij steekt de leiband tussen zijn benen, want Dikke kan niet stilzitten, zijn koffer rolt langs. Jean licht de tabak op. Hoeveel hij vandaag al gerookt heeft, telt hij al jaren niet meer, de kanker die hij zal krijgen of al heeft kan hem niet deren.

En Dikke trekt maar aan die leiband, staart kwispelend en tong kwijlend. Elke vorm van paal is genoeg om tegen te pissen of kakken, elke passerende mens stinkt hard genoeg, elke teef is aantrekkelijk genoeg te nemen. Dikke luistert niet goed. En Dikke is lelijk, heeft een zwartgekleurde, vettige en ruwe vacht, is mager tot het bot en ruikt naar de hele stad. Dikke is zoals Jean, maar Jean verstopt zijn haar onder een jeugdige pet en Jean is bewust van zijn diepe wallen en korstige lippen, veroordeeld tot afval.

Het trottoir loopt overvol, als altijd. De baan ernaast, even druk. Deze straat lijkt oneindig, huizen laten de horizon nooit zien en smog geeft geen bestemming prijs. Auto's hoesten, botsen en schreeuwen, mensen doen hetzelfde, dieren zijn het meest aangenaam.

Jean sleept zijn koffer vooruit, één van de wielen doet moeilijk, waarschijnlijk door een steentje of een drol van Dikke. Het irriteert hem, net als het geluid en de stank, het leven rondom hem en vooral Dikke. "Godverdomme hond." Mompelt hij binnensmonds, terwijl rook zijn mond verlaat. Jean heeft echter geluk, niemand zal Dikke ooit enige vorm van aandacht geven, de hond is als Jean zegt godverdomd.

Grijze lucht, het aantal zonuren per jaar zijn op één hand te tellen. Wanneer de zon de wolken doorklieft, fronsen wenkbrauwen, niet vanwege licht dat in de ogen zou vallen, Jean heeft natuurlijk altijd een pet op, maar omdat hij zijn pet niet kan afdoen, mocht hij willen. En uiteraard verdiepen zijn rimpels, aangezien Dikke altijd jankt richting de zon. Dat stom beest weet het verschil niet met de maan.

Desondanks de afwezigheid van zon -of maanlicht valt er te lezen dat de schemer valt, een slaaplocatie krijgt prioriteit. Dikke sleurt Jean door de groeiende avond, mensen begeven zich stillaan huiswaarts, relatieve rust neemt toe samen met de vallende duisternis. De staart van Dikke staat niet meer recht omhoog, wat valt er nog te snuffelen? Jean mokt verder. Zij bereiken de buitenwijken, daar waar enkele minder beschaafden leven. Hier staat een villa, die half uit elkaar valt, maar nog in gebruik. Hier woont het uitschot van de wereld.

Dikke lijkt blij, "we zijn thuis", zal hij denken. Jean verlost Dikke van zijn halsband, Dikke sprint richting het huis en is door het dolle heen. Er is hier dan ook veel volk, hij kent het hier en dan is hij van het gezaag van Jean af. Het is hier waar de bestaanspijn vergeten kan worden. Dit kan op diverse manieren en met velerlei middelen; het gaat dan voornamelijk over drugs, geweld en seks. Jean kiest meestal voor het laatste, vandaag ook.

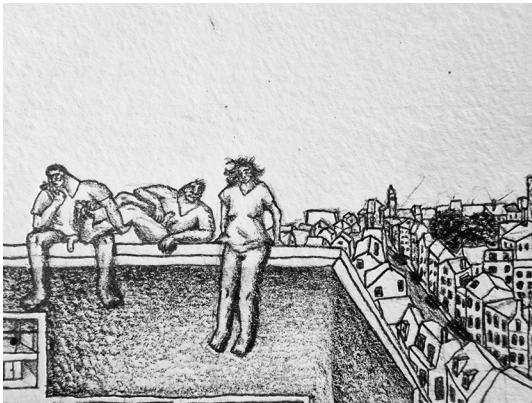
Rachelle, stelt zich altijd ter beschikking, het is dan ook een hitsige straathoer.

Rachelle en Jean begeven zich door de villa, naar de badkamer. Onderweg liggen mensen op en in elkaar, naalden steken in levenloze lijven, messen in rollende torso's. Water drupt van het plafond, mensen vallen door gaten, het ruikt naar lichaamsvocht en het smaakt zelfs zo.

Jean ligt vanonder in het bad, Rachelle springt op en neer, hij geniet ervan, vooral van de schuddende borsten, hoewel niet te veel, het gezicht is niet aan te zien. Hij doet zijn ogen dicht, tranen komen naar boven al houdt hij deze op, hij vraagt zich af waar Dikke is; "Arm beest, wat voor leven heb ik hem geschonken."

Sprekend van de duivel, wandelt Dikke de badkamer binnen. Zijn staart steekt tussen zijn benen, zijn ogen staan niet als normaal, Dikke is onder invloed. Met schuimende bek rent hij richting het bad, en lanceert zichzelf in de nek van Rachelle, deze bijt hij over. Zij gorgelt bloed, bloed spuit. Haar karkas klettert neer op het naakte lichaam van Jean.

Dikke legt zich naast Jean en jammert, Jean is in volle extase, hij lacht zich ziek, terwijl zijn hand door de ruwe, met vlooi -en vuilgevulde haren van de hond strelen. Het bloed en de pis van Rachelle vullen het bad.

II.II Wij kruipen in de modder

De modder waarin wij rondploeteren is door de mens gemaakt. O ja, want de aarde is van nature schoon. Wij hebben haar geïrrigeerd met ons gezeik, met ons gezever. Wij hebben zelf aan haar de stank gegeven met onze vuiligheid, mest van woorden en daden. We stampen er herhalend met onze poten in, als zwijnen in het wild. We wroeten. En geef toe, ravotten in de modder is plezant. Dat denkt Jean waarschijnlijk ook, zoals hij zich in het onreine wentelt, een gelukzalige vlinderlarve die zich in de cocon omdraait door het slijm. Ik zie hem meteen liggen in de keldermodder als onder een laken. Jean zou zich hier thuis voelen, was hij geen manifestatie van herinnering en verbeelding.

Maar we gaan het hebben over de negen die hier wel echt zitten, en ik ga om hun identiteit geen doekjes meer winden; Elem Klimov, Pieter Bruegel de Oude, James Ensor, Félicien Rops, Joris-Karl Huysmans, Roy Andersson, Charles Baudelaire, Machado de Assis, Urbanus van Anus. Stuk voor stuk horen ze hier thuis.

Urbanus: “Zo ver als dat het oog kon reiken, was er in heel ‘t universum niks. Niiiiiiiiieks. Op heel de wereld was er...” (Urbanus, 1986, 8:52)

Met nodig arm en been gezwaai.

Baudelaire: “Ah! Je wilt weten waarom ik je vandaag haat. Dat is voor jou vast minder gemakkelijk te begrijpen dan voor mij om het je uit te leggen.” (Baudelaire, 2021b, p. 74)

Vingerschuddend richting Urbanus.

Bruegel: “Excuses voor deze blik van stomme verbazing, mijnheer Urbanus, het beantwoord enkel hetgeen dat wordt verteld met gelijke geestkracht.”

De Assis: “Ik bezoek de nietsnutten, om te zien of ik ze uit bed kan krijgen. Ik weet niet of dat wel verstandig is.” (De Assis, 1983, p. 25)

Klimov: “U bent enkel goed voor één ding: geiten melken en varkens voederen!” (Klimov, 1985, 02:02)

Ogen draaiend.

Fig. 2 - Bruegel De Oude, 1563

Huysmans: “Ga zo vlug mogelijk naar je vader terug; hij heeft niets te doen en zijn handen jeuken om jou een pak slaag te geven.”

(Huysmans, 1977, p. 113)

Wrijvend met de handen.

Andersson: “Weet iemand hoe hier weg te geraken?” (Andersson, 2000, 19:38)

Fel grijnzend.

Ensor: “Jongen, u maakt zich belachelijk, met zovelen zitten wij hier met u te spotten. Kom! Maakt uw verhaal nu snel af.”

Fig. 3 - Ensor, 1890

Rops houdt zich momenteel nog stil, al is zijn grijns het grootst, voor redenen onbekend.

Urbanus is verbaasd en is de draad kwijt. Hij glijdt wat ongemakkelijk rond, waardoor zijn absurd grote broekspijpen toch gevuld worden, ze scheppen de modder rondom hem op. Zo krijgen ze desondanks een functie. Er is iets dat kraakt. Urbanus steekt zijn volledige arm in de broek en haalt een gebroken potlood naar boven.

Urbanus: “Heel mijn potloodpunt gebroken. Damned. Meester, dat is niet rechtvaardig! Hij had mij aangevallen, ik was in staat van wettige zelfbevredegiging.” (Urbanus, 1986, 9:46)

‘Meester’ verwijst naar een denkbeeldige machthebber, het is een schreeuw van hulpeloosheid. ‘Hij’ richt hij onspecifiek op de groep rondom hem. Ogen puilen uit naar zijn publiek.

De Assis: “Weg jij, satansgebroed!... Vervloekt ben je!... Moeder Maria sta me bij!...” (De Assis, 1983, p. 78)

Naar het kruisteken grijpend.

Klimov: “Ben je gek? Schijt! Wat ben je in hemelsnaam aan het doen? Speel je spelletjes? Met wie speel je?” (Klimov, 1985, 00:13)

Vinger tegen het hoofd draaiend.

Andersson: “Mijn God. Mijn God.” (Andersson, 2019, 23:11)

Rechterhand voor het gezicht.

Huysmans: “Onder de laaghangende wolken, in de vochtige lucht, zwetende muren zwart en uit hun keldergaten stinken; de walging jegens het bestaan wordt sterker en het spleen neerdrukkender; het zaad der ontucht dat in ieder hart is, ontkiemt; een behoefte aan smerige zuippartijen neemt bezit van ingetogen, sobere mensen en in de hersenen van geachte burgers komen misdadige gedachten op.” (Huysmans, 1977, p. 171)

Oogbollen en wijsvinger naar het plafond gericht.

Andersson: “Waarom heeft U mij verlaten? Waarom heeft U mij verlaten?”
(Andersson, 2019, 23:16)

Linkerhand op zijn bonzende borstkas.

Baudelaire: “Zwijg zacht, onwetende! Ziel die altijd wil zweven!
Mond met je kinderlach! O, meer nog dan het Leven
Leidt ons de Dood vaak met geraffineerde dwang.
Ach, laat mijn hart zich aan een leugen maar bedrinken;
In’t lommer van je wimpers sluimerend, heel lang,
Wil het als in een droom in jouw oog verzinken!” (Baudelaire, 2016e, p. 119)

Medelevend met de arme Urbanus.

De Assis: “Hier, hondsvot! Hier heb je nog wat genade, dronkenlap!”
(De Assis, 1983, p. 128)

Druppels van ironie en slijk naar Baudelaire smijgend.
Ze lachen met hun allen.

Rops: “Wij hebben ons blootgegeven, wij hebben ons van een lelijke kant laten zien aan meneer van Anus, de bontjas omhoog geheven om een besmeurde foef te zien. Wij maken zijne onzin belachelijk. Neen! Het is geen serieuze zaak, het is goed hiermee te lachen. Al moeten we opletten met de flauwekul die wel serieus genomen wordt, deze kan de geestelijke vrijheid verhinderen.”

Er wordt geknikt.

Urbanus: “Nee, ik hou niet van madammen met nen bondjas! Madammen met een bondjas zijn gemeen!” (Urbanus, 1980, 00:19)

Er wordt weer meer gelachen.

Fig. 4 - Rops, 1865

Flauwekul wordt verkocht als voeding door de Aldi of de Lidl, pijnlijk goedkoop en met absolute alwetendheid over wat het beste is voor de mensen. Jawel we weten het allemaal beter, en sommigen weten het écht beter, maar ik weet het beter; weet beter niet te veel.

Hallelujah, wat zeveren we erop los, spuug valt als pijlenregen op vijandige helmen. ‘Ting, tang, tong’ zeggen pijlen op het metaal, wat dus niks van betekenis heeft. Pijlen doorklieven de schedel, dringen binnen in de hersenen en verwijderen stukken breinkwab. Of u rukt het projectiel uit uw verbrijzelde hersenkas en wordt u er enkel wat dommer op, oftewel laat u deze middeleeuwse munitie erin steken en vermengd de zever stillaan met het verstandsvocht. Let echter op, die zeikerds hebben hoge aantallen aan boogschutters, veel van hun schoten raken doel en eens het hoofd open ligt, klinkt de nonsens als aangename afleiding van aardse kommer.

Ik scheld u dan zeker niet uit voor de stommiteit die u begaat, deze is begrijpelijk. Want zij bieden een schijnlijke nooduitgang aan de afgrijselijke wereld, zij zullen het afzien verlichten. Maar uw bestaan gaat geen geluk meer kennen, u gaat leven voor hetgeen dit leger van dwazen u aansmeert, niet meer en niet minder. Uw levenslust is minimaal, uw levensdoel moet net niet onmogelijk zijn en uw dood zal optimaal zijn.

In de naam van de vader, kijk toch een keer naar boven, richting het hemelsblauw, waar sterren branden, zo ver het oog kan reiken en verder. Denk toch na met dat geruïneerd kopje, mij maken ze niks wijs, wij zijn totaal insignificant, al uw gemopper doet er niet toe.

(aan de wereldbezitters)

En boven alles, vergeet toch niet eens naar beneden te kijken, naar hen die uitschot worden genoemd, zij die echt ellendig zijn, zij die tot afval zijn veroordeeld.

Fig. 5 - Lorenzetti, 1338-1339

Wat een geluk dat stank van de stad verborgen blijft achter beeld en voorgevels; rottende lijken, rattenpis, adem van dronkaars, vaginale sappen. De geteerde beschaving van de mens verstopt zich achter architecturale hoogstanden en de goedgekleedenen, van wie de geest eigenlijk aangeteerd is. Zij die altijd meer willen, zij die het goede leven lijden en God altijd tevreden zullen stellen. De opstanding van kerken en de grootse kruistochten die stukken van mensen kostten, en mocht u niet kunnen of willen meedoen met dit apenspel, sterft u een verschrikkelijke dood zodat uw zielige bestaan kan branden in de helse vuren. Dan is de schepper verheugd, dat wij zijn verlost van het afgrijselijke uitschot van de wereld, de normale mens.

Neen, kijk niet alleen, want dan zal u enkel oordelen. En neen, medelijden heeft eveneens geen zin. Herstel deze beesten in hun waarde, zij zijn minstens evenveel waard als dat wij zijn. Laat de paupers uw ribbenkas een keer aan diggelen slaan, Baudelaire (2021c) zegt het, moet dit u doen beseffen. Laat de zwarten u bestelen en de homo's u verkrachten, zo worden ze misschien wel naar waarde geschat, zo zijn deze ondingen wellicht wel uw gelijke. Word vernederd als zij en laat schaamte uzelve bezitten. Maar ja, nu los ik waarschijnlijk zelf zinloze pijlen.

III.II Tegen, voor en van dwazen

Baudelaire: “Alleen hij is de gelijke van een ander die dat bewijst, en alleen hij is de vrijheid waard die haar weet te veroveren.” (Baudelaire, 2021d, p. 150)

Licht hoofdknikkend.

Huysmans: “Hij leed inderdaad als hij de gezichten van bepaalde mensen zag, beschouwde vaderlijke of kribbige gelaatsuitdrukkingen als persoonlijke beledigingen en had dan bijna zin om mensen een klap te geven zoals bijvoorbeeld de meneer die hij met een welhaast alwetende blik in zijn bijna gesloten ogen zag flaneren.” (Huysmans, 1977, p. 59)

Verwijzend naar mij.

Andersson: “Het land is er erg slecht aan toe. Ze vechten voor betere tijden, en hier sta je te kibbelen over een bank en een paar fauteuils.”

(Andersson, 2000, 29:14)

Huysmans: “Hij bespeurde zo’n ingekankerde stompzinnigheid, zo’n afschuw voor ideeën die hem lief waren, zo’n minachting voor de literatuur, voor de kunst, voor alles wat hij aanbad; hij ontdekte dat dit alles zo ingeworteld en verankerd was in deze bekrompen kruidenierskoppen, die enkel aan zwendel en geld dachten en alleen ontvankelijk waren voor dat platte vermaak van middelmatige geesten - de politiek - dat hij, buiten zichzelf van woede, naar huis terugging en zich met zijn boeken opsloot.”

(Huysmans, 1977, p. 150)

Klimov: “Ze willen slaven van je maken, alleen maar beestjes, om je te verpletteren. Zij zijn degenen die bang voor ons zullen zijn!

Geen genade voor hen!” (Klimov, 1985, 25:35)

Initieel woedend, hij bedaart echter snel.

Klimov: “Maar de situatie is ingewikkeld en zal elk moment veranderen. We moeten dus waakzaam zijn. Je hebt een wapen in je handen en een hoofd op je schouders.” (Klimov, 1985, 24:22)

Rops: “Het werk van Satan laat haar vruchten na. Vele jaren heeft hij rondgestrooid met zijn demonenzaad, die zijn werken leverden, werken duidelijk beschreven in Brieven uit de hel. (Lewis, 2016) Nu staan er duivelhoorns en hangen er geitenbaarden aan de bloemkolen die ontspruiten.”

Twee vingers verbeelden de hoorns langs zijn gezicht.

Fig. 6 - Rops, 1865

Urbanus: “De wereld is om zeep, er gebeuren rare dingen rondom mij. Helemaal om zeep en het laatste oordeel kan niet meer ver zijn. De paus heeft kardinaal Van Sop tot aartsbisschop gezalfd. Die sukkelaar die staat nu vol eczema, gans z’n lijf krioelt van schilfers en van kwabben. En tussen des vaders en des zoons moet hij zich zeven keren krabben.” (Urbanus, 1974, 1:14)

Eveneens zeven keer aan zijn achterste krabbend.

De Assis: “Arm Lot! Wat voer je tegenwoordig nog uit, grote zaakgelastigde der menselijke aangelegenheden? Misschien bezig je een nieuwe huid aan te meten, een nieuw gezicht, andere manieren, een andere naam? Niet onmogelijk dat...” (De Assis, 1983, p. 111)

Hij onderbreekt zichzelf, het onderwerp staat hem niet aan. Maar wie wel?

Hij kijkt naar boven en sprokkelt nieuwe gedachten.

De Assis: “Maar het is een oude hebbelijkheid van de Dwaasheid zich te hechten aan andermans huizen, zodat het, heeft ze er eenmaal een bemachtigd, zeer moeilijk is haar dat weer te doen ontruimen. Het is een hebbelijkheid; ze is er niet af te brengen; gevoel voor fatsoen heeft ze allang niet meer. Letten we nu op het enorme aantal huizen dat ze bezet, sommige voorgoed, andere gedurende haar luwe getijden, dan moeten we concluderen dat deze beminnelijke vreemdelinge de schrik der huiseigenaars is. In ons geval deden zich bijna ongeregelheden voor bij de deur van mijn brein, want de indringster wilde het huis niet verlaten, terwijl de bewoonster bleef bij haar voornemen terug te nemen wat het hare was. Ten slotte wilde de Dwaasheid dan wel genoeg nemen met een hoekje op zolder.” (De Assis, 1983, p. 33-34)

Met natte ogen.

Ensor: “Daar haalt u de juiste hinderpaal aan. Dwaasheid moet zijn plek kennen, laat hem niet toe rond te lopen in het woongedeelte, houdt hem in bedwang. De gevolgen kunnen catastrofaal zijn, hij maakt u ziek en het is besmettelijk ook! Zoals de pijlen valt de diarree van bovenaf, wat voor sommigen appetijtelijk lijkt want zij hebben al lang niks fatsoenlijk gegeten.”

Fig. 7 - Ensor, 1889

Een onsmakelijke gezichtsuitdrukking makend.

III.III Een onnozele klaagzang

Fig. 8 - Kubin, 1902-1903

Een zweetdruppel glijdt van tussen de billen over het been tot in de schoen, we waren beter in de zon gebleven. Zoals sardienen in blik, gepropt tegen elkaar, lichaamsvocht het enige dat onze hijgende karkassen scheiden. Arm schapen dat we zijn; in een zonovergoten wei willen we allen in de schaduw schuilen, op en onder elkaar rollen we ervoor, krabben en bijten zodat u de hitte zou vermijden. Waarom zo'n beestelijk gedrag voor dit comfort? Is het echt nodig dat de herder ons leidt?

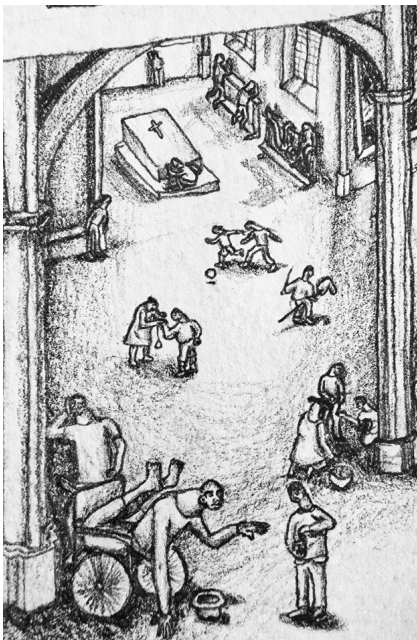
Blindelings volgt u het egoïsme tot uw ondergang, de solidariteit van de hoeder bent u vergeten. En zo bederft uw zweet de weigrond. Hij zal geen vruchten meer baren, maar u heeft de momentaire 'koelte' van het bladerdak.

Dit zegt de Here: “U rekende op veel, maar kreeg weinig. En toen u het binnenhaalde, blies Ik het weg. Niets bleef over. En waarom? Omdat mijn tempel in puin ligt terwijl u allemaal voor uw eigen huis loopt te draven! Daarom houd Ik de regen tegen en geef u slechte oogsten. Ja, Ik liet zelfs een grote droogte over het land en de bergen komen. Zo verdorden het graan, de druiven, de olijven en al uw andere gewassen. Onder de droogte hadden mens en dier te lijden en spande men zich tevergeefs in.” (Hag 1:9-11) (ERF Bibleserver, 2022)

De grote meneer heeft het gezegd, blij is Hij niet met onze zelfingenomenheid. Verbaasd hoeven we daarmee ook niet te zijn wanneer de wereld ziek wordt, daarvoor zorgt de man in de wolken. Wat hadden we verwacht? Ons opproepen in de weinig overgebleven bladerenschaduw neemt de hitte onder ons voeten weg (de zweet gevulde schoenen koelen deze wel af), maar het is benauwder dan ooit. We stikken in onze eigen dampen, en vergassen de rest van de levende organismen even leuk mee. De gevolgen zijn toch de logica zelve, is dit niet simpele wetenschap? Wellicht ga ik nu wat vlug door de bocht, al zegt zijn heilige woord: “Praat niet tegen een dwaas, want hij heeft geen enkele waardering voor de wijsheid van uw woorden.” (Spr 23:9) (ERF Bibleserver, 2022) en “Ga niet in op de woorden van een dwaas, anders verlaagt u zich tot zijn niveau.” (Spr 26:4) (ERF Bibleserver, 2022) Doe hiermee wat u wilt, mijn (dwaze) klaagzang eindigt hier.

Baudelaire: “Het is tijd om je te bedrinken! Om niet de gemartelde slaaf van de Tijd te zijn, moet je je onafgebroken bedrinken! Aan wijn, aan poëzie of aan de deugd, dat moet je zelf weten.” (Baudelaire, 2021b, p. 101)

Hij grabbelt in de binnenzak van zijn jas. Een grote fles rode wijn komt tevoorschijn, het mankeerde er nog aan. De verroeste dop wordt er in één teug afgedraaid, twee teugen worden gedronken.

IV.I Een dronken steekspel

Er wordt gedronken. In mate, grote mate. Wijnflessen dobberen in de slijkstroom en maken de atmosfeer dompiger dan deze al was.

Ter compensatie roken de sigaretten en sigaren zichzelf, ze springen van onder de ene snor tot tussen de volgende speklippen. Wangen, neus en oren vuurrood, gezanik als onvermijdelijk gevolg zoals het smerige water dat nu langs de muren spijpelt.

Fig. 9 - Bruegel De Oude, 1559

Bruegel: “We trekken ten strijde! Neemt welkander materiaal ter handen dat voor verwonding dienen kan!”

Vuist met lege fles gevuld omhoog geheven. Verwarde attentie van het publiek, hij verduidelijkt:

“Makkers, wat heeft de onzin van varkens als Napoleon of Hannibal te bieden? Idealiseer hun idealen niet, grootsheid zoeken is de foute aanpak, dat is het ademen niet waard. Leeft voor momenten als deze, waar onnozel gedaan mag worden en waar ellendig zijn een kunst is. Het is toch allemaal voor de leut!”

Zwaar inhalerend aan de met zwarte tabak gevulde pijp.

Klimov: “Ik ben hier... Ik besta... Hier ben ik. U leeft niet. Vogels hoor je niet zingen. U bent doof en blind.” Vuist naar boven slaand. “Ik kan alles voor u doen, alles! Wilt u dat ik opgeblazen word? ‘K doe dat niet. Jij idioot! Idioot! Idioot! Ik draag zestig munitiepatronen, een granaat, een automatisch geweer. Ik ben hier om te vechten, en jij behandelt me als een imbeciel.”

(Klimov, 1985, 33:21)

Het zit hem hoog.

Urbanus: “Rus mus plus! Ik ben Urbanus, de interessantste van ons allemaal, dat benne kik dus.

Toet toet toet! Met mij gaat alles goed, mijn verstand is uitgerokken en ik ben ‘t hoog van bloed.

Neet neet neet! ‘K amuseer mij hier wreed, ‘k profiteer van het leven en van andermans zweet.” (Urbanus, 2010, 2:20)

Met uitpuilende ogen van onnozeliteit en wijsheid, het kalmeert Klimov.

Huysmans (*over de Christus van Grünewald*): “Dit was de Christus van de armen, Hij die zich gelijkstelde aan de meest ongelukkigen van degenen die hij kwam verlossen: de misdeelden en de bedelaars, al diegenen op wier afzichtelijkheid of behoeftigheid de vuige woede van het mensdom gericht was; en dit was ook de meest menselijke Christus, een Christus in sombere en zwakke gedaante, in de steek gelaten door de Vader die pas een hand uitstak toen er geen nieuwe folteringen meer mogelijk waren, de Christus die alleen was bijgestaan door zijn Moeder, die hij, zoals alle gemartelden, waarschijnlijk had aangeroepen in de woorden van een kind, zijn op dat moment machteloze en nutteloze Moeder. Ongetwijfeld in uiterste nederigheid had hij geduld dat het Lijden op geen enkele manier de door het organisme bepaalde limiet overschreed. Door te gehoorzamen aan onbegrijpelijke bevelen had hij verdragen dat zijn Heiligheid als het ware werd opgeschort door alle oorvegen en roedeslagen, alle beledigingen en bespuwingen gedurende de furie van de kruisdraging tot aan het moment waarop de verschrikkelijke smarten van een eindeloze doodsstrijd begonnen. Hij had het dus beter gevonden om te lijden, te rochelen en te creperen als een bandiet, als een hond, in alle smerigheid en gemeenheid, door af te dalen in de diepte, tot aan de schande van de verrotting, tot aan de laatste vernedering van de pus!” (Huysmans, 1990, p. 12-13)

Om de wijsheid van Urbanus te fatsoeneren.

Baudelaire: “Natuur is ‘t heiligdom waar levende pilaren
Vaag praten in een taal die zich soms raden laat,
En waar de mens door wouden van symbolen gaat
Die, of hij hun vanouds vertrouwd is, naar hem staren.
Als lange echo’s die van verre samenkwamen,
Versmolten tot één toon die diep en donker is,
Weids als het stralend licht en als de duisternis,
Zo hangen geuren, kleuren, klanken innig samen.
Wij kennen geuren als een kinderlijf zo fris,
Zo zacht als een hobo, groen als de groenste weide. ,
- En andere, rijk en dwingend, waar bederf in is,
Die zich, als alles wat geen einde neemt, verspreiden,
Muskus en amber, wierook, benzoë – die zingen
Van geestvervoering en vervoering van de zinnen.”

(Baudelaire, 2016b, p. 25)

Om dezelfde wijsheid te romantiseren.

En om deze bende dronkelingen te verduidelijken, volgt het komend hoofdstuk.

IV.II Lidia: een banaal dagverloop

Aan de andere kant van de straat staan een hoop oervervelende ezels, en wanneer de zomer aanbreekt, begint het oneindige wiemelen. De matrasovertrek telt meer kreuken dan de oude doek gevuld met nasale slijmen die al wekenlang onder mijn kussen steekt. Elke koelte in het bedstof heb ik eruit gehaald. Ik moet naar het toilet, te merken aan de geloste anusgassen. De uitwerpselen zijn binnen te houden en mijn blaas houdt het vol, nipt, maar ik blijf dus liever liggen, terwijl ik weet dat ik niet meer kan slapen. En als een woelrat met driftig gebalk op de achtergrond blijf ik in en uit pure ellende in bed.

Nadat Lidia zich terug begeeft tot de levenden, wanneer ze de woonkamer binnenwandelt, ligt het zielige hondsgeval al klaar. Het beest geeft zich over, met de poten in de lucht en de tepels zichtbaar, gejangk dat onnodig is. Zij gaat er ongestoord vanuit dat de menselijke klauw haar smeekbede zal ontmoeten, met goede reden want deze wordt altijd beantwoord. “Dag hondje! Wat ben je braaf! Maar ja, wat ben je flink! Goeiemorgen beesje, goeiemorgen! Ja! Ja! Moh ja, wat ben je toch een fletskont he. Goeiemorgen, hondje...” En dit gepiep kan zo wel even verder gaan, gepiep van beide kanten.

“Verlaagt u zich tot mijn niveau, zowel fysiek als mentaal, dan kwispelt mijn staart en uw staartbeen doet heerlijk mee. Dan likt mijn tong uw gezicht, de tong die in walgende spleten en gaten heeft gezeten. Een schone vorm van affectie, al houd ik enkel van de smaak van de menselijke wang.”

Daarna wast Lidia haar handen om met haar vingers de neusgaten te vullen en een schone sliert snot te sleuren uit dit gezichtsgat. Of ze de sliert vervolgens door een ander gezichtsgat laat opnemen, is twijfelachtig. Ze bekijkt het even en duwt het in haar mond. Ze maakt een maaltijd met deze misbruikte vingertoppen en met mucus doorkropen nagels tot groenten en brood even vol hangen, want die tengels van Lidia waren natuurlijk toch al schoon gemaakt.

In de loop van de dag zucht en kreunt ze nog enkele keren, of moet ik zeggen elk maal, telkens wanneer haar gat een zitoppervlak ter aanbieding krijgt. Want de dijen en de kuiten worden zo snel vermoeid, er wordt blijkbaar vanuit gegaan dat Lidia nog blijft rechtstaan nadat de laatste minuten op de tenen zijn geteld. “Och jong, U denkt zeker dat ik zot ben, Christus heeft toch al genoeg afgezien voor ons?” Dus ploft ze zich neer in de zetel, aan de tafels, op zachte grastapijten, bekrachtigd door de kortademigheid van een orgasme.

En buiten dat de hond of de kat haar met een schuine kop aankijkt, hoeft Lidia zich daarvoor ook niet te schamen, niemand kan immers het raam binnen kijken, nietwaar? Het gordijn bewaart onze schaamteloosheid; lichtgeestelijk gedartel door de keuken als muziek van Satie, kussen met het spiegelbeeld, krabben tussen de kontspleet en de geur snel controleren, de midden -en wijsvinger in de vagina steken, het zijn de ordinaire zaken die ons achter het raam bezighouden. Ineens bemerkt ze haar stommiteit van de nog geopende voorhangsels. Ze schrikt even, haar gebreken zijn mogelijkwijs opgemerkt door de buitenwereld, maar eigenlijk is het niet erg. Tijdens het toeschuiven, werpt ze een finale blik door de straat, waar ze even dom naar de ezels kijkt als de ezels naar haar. In de hoop dat ze niet is gezien, of juist wel.

Uiteindelijk wordt er toch besloten haar huis te verlaten, al is het maar een winkelbezoek. Wat een zicht is het wanneer de boodschappen uit geladen worden. Elk gezond verstand zorgt er eenvoudigweg voor dat er zo min mogelijk van binnen naar buiten gelopen moet worden. De huishoudproducten en etenswaren zitten overal verstopt, tussen de vouw van de armen, vingers, tenen, tanden, oksels, riem en buik, kont wangen en boezem.

Wandelen loopt als de pinguïns die geen toilet gelegenheid vinden, bloedvaten in het hoofd zo uitgezet dat het op ontploffen staat, een laag zweet vormt zich over de huid. En de geluiden die het produceert, nondeju het is niet te geloven, zij is een het geworden want het klinkt niet meer als een vrouwmens. Na al het gesleur en gesleep staan de gekochte waren niet sneller in de kast dan als er meermaals op en af gelopen was. Maar ja, dit is niet even plezierig natuurlijk.

Het eind van de dag is aangebroken, het is een warme zomeravond, vandaar ook al dat gezweet en gebalk van tevoren. De laatste kreun en plof is al gelaten, Lidia hangt in de leesstoel.

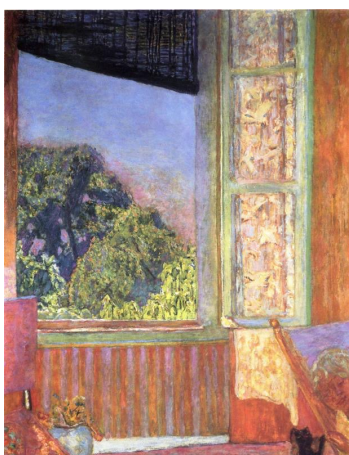

Fig. 10- Bonnard, 1921

Beaam de zomeravond, Lidia. Wacht op de vleermuizen die de ruis op het zicht aankondigen en ons daarna voldaan in bed leggen. Gezeur van vleugels, krekels en muggen doen hun best dit sacraal moment te verstoren, waarvoor we Hem dankbaar zouden moeten zijn. Maar laten we niet muggenziften, al worden de krekels snel tot achtergrondtoon gereduceed, zijn de muggen de reden tot mentaal verval en onaanvaardbaar gedrag. Het wezen van de mug is al regelmatig te bedenken gesteld, dat zal u nu zeker ook doen.

Laat uw contemplatie over de existentie van deze geestdodende insecten echter niet beantwoord worden door het plan van God of zijn intenties, dit is te gemakkelijk en doet niet af van het feit dat u het beest uiteindelijk toch, zoals de ellendingen dat we zijn, doodklopt. Slaap dan zacht, Lidia, dit heeft u wel verdient na deze banale dag.

IV.III Over banaliteit en de wereld

Ik laat de kunstenaars momenteel met rust, dat hun door alcohol aangetaste bloedmoleculen en verstoorde hersenpatronen niet nog meer onduidelijkheid scheppen. Om te starten deze opmerking uit *Het boek van de lach en de vergetelheid*: (Kundera, 2000, p. 271-272)

“In de loop van de laatste tweehonderd jaar heeft de merel de bossen verlaten en is hij een stadsvogel geworden.” Hij gaat verder, “vanuit het gezichtspunt van de aardbol is deze invasie in de wereld van de mens onbetwistbaar belangrijker dan de invasie van de Spanjaarden in Zuid-Amerika of de terugkeer van de joden in Palestina. Verschuiving van de verhouding tussen de afzonderlijke soorten van de schepping (vissen, vogels, mensen, planten) is een verandering van hogere orde dan verschuiving van de verhouding tussen de afzonderlijke groepen van dezelfde soort.” En verder, “we zijn allen in de ban van de verstarde opvatting over wat belangrijk en wat onbenullig is, we fixeren ons angstig op het belangrijke, terwijl het onbelangrijke in het verborgene, achter onze rug, zijn guerrilla voert die uiteindelijk ongemerkt de wereld verandert en ons onvoorbereid overrompelt.” Een wat té werelds gegeven, desondanks niet minder waar. Het volgende is waar het me vooral om gaat: “Wanneer iemand een biografie van Jan zou schrijven, dan zou hij de hier bedoelde periode ongeveer als volgt samenvatten: de relatie met Hedvika betekende voor de vijfenveertigjarige Jan een nieuwe levensfase. Eindelijk had hij zijn ijdel, versplinterd leven vaarwel gezegd en besloten de stad in West-Europa te verlaten om zich aan de andere kant van de oceaan met nieuwe concentratie te wijden aan een serieus werk waarin hij later succes – etc., etc. Maar laat de verzonnen biograaf van Jan me dan uitleggen waarom juist in deze periode Jans meest geliefde boek de oude, klassieke roman *Daphnis en Chloë* is! De liefde van twee jonge mensen, bijna nog kinderen, die niet weten wat lichamelijke liefde is. Door het ruisen van de zee klink het geblaas van een ram en onder de takken van een olijfbom graast een schaap. En die twee liggen naast elkaar, naakt en vol oneindig en vaag verlangen. Ze omhelzen elkaar, ze liggen tegen elkaar aangedrukt, hecht ineengestremd. Zo blijven ze lang, heel lang liggen, omdat ze niet beseffen wat ze nog meer zouden kunnen doen. Ze denken dat alleen deze omarming het doel is van minnevreugd. Ze zijn opgewonden, hun hart bonst, maar ze weten niet wat vrijen is. Ja, juist door deze passage wordt Jan gefascineerd.” Wij zijn vergeten wat belangrijk is, of wij hebben het nooit geweten. Mij niet gelaten wanneer wordt besloten macht en rijkdom na te streven, het is wat ze ons hebben aangeleerd. En ambitie sta ik niet in de weg, dat zij u verder stuwt naar oorden van mentaal en fysiek welzijn.

Een krachteloos verzet - afgezaagd tot het bot, geamputeerd en flink ontstoken - kom ik hier brengen, maar evengoed niet minder waar. De berg beklimmen tot de top is het streven waard, daar zijn ook de mooiste uitzichten. Alhoewel de bergtop hand in hand gaat met euforie en kalmte, zo neemt deze top even goed altijd de hand van een bergaf. Het is een onvermijdelijk feit.

Onvermijdelijk dat u terug afdaalt. En de bergketens zijn onvoorspelbaar, regenvlagen lijken een bijna even onvermijdelijk voorval en het is daar koud. Deze koude viel te vergeten tijdens het kokende bloed in de gezwollen kuit -en dijspieren, het hart dat u mee naar boven pompte. Bergafwaarts echter, venijnig is het. De dikke teennagel drukt zichzelf dieper in haar nagelbed bij elke stap, de knieën kraken, uw handpalmen opengereten aan de takken van bomen en de kiezels op de grond. En het is ijskoud.

Paarse en natte ledenmaten, wallen en lippen, stijve gewrichten het gevolg, want de zwaartekracht helpt uw lichaam omlaag zodus het veel hitte verliest. Tranen verlaten de ogen niet veel later. En zo kom ik tot mijn punt. Veeg uw tranen weg, dat het zout ervan over de wangen schuurt. U trotseert de meedogenloze natuurkrachten, u gaat het gevecht aan met de vader in de hemelen. Wat valt er te verwachten? De strijd is aanhoudend en hardnekkig, een overwinning valt te behalen met zware inspanning, maar u mag niet afzwakken. Eens de eindzege is bereikt, volgt de volgende invasie. Dus zet u toch even aan de kant. Op een rots, aan de kant van een beekje, aan de rand van de weg. Neem even de tijd, kom op adem, toon geen verzet. Werp een oogwenk rondom, ons universum zit ridicuul in elkaar, fragile en specifiek hoe het leven zich aan ons vertoont.

Fig. 11 - Corot, 1864

Aanschouw de zwaluwen aan de waterkant, hun silhoueten golven over de luchtmoleculen, moleculen oranjerood gekleurd door de schemerende zon. Zij minderen in aantallen, deze scherpe vogels, het groot lawaai dempt wanneer zij het slaapgenot opzoeken. Vijverwater echoot de natuurlijke rust die net viel, terwijl schaatsenrijders de groene bladerreflecties nog doen trillen, en rillen doet het lijf van sereniteit.

De frisse avondbries, wellicht de vrome aanwezigheid, transformeert de plas in wijwater; u bent gezegend, zouden zich sommigen op dit moment voornemen. Echter, verzint u zichzelf geen fabeltjes, wij zijn alleen en daar moet van genoten worden.

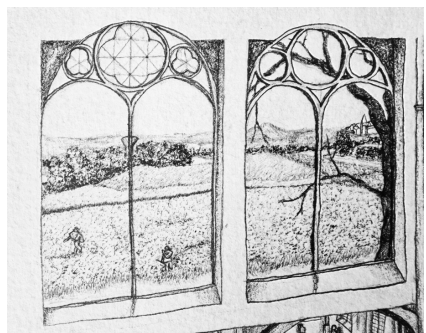
Stromingen verschroeven de stenen op de bodem, al duurt het een eeuwigheid, eeuwig geduldig. Planeten die even ongestoord doordraaien. Vliegen, geboren en gestorven op dezelfde dag om met elkaar te vrijen en hun eitjes te leggen, de dag erna doen hun larven hetzelfde. Een bever maakt zichzelf een dam zodat hij dieper kan zwemmen, een hond snuffelt aan zijn eigen pis van eerder om er nog eens overheen te plassen, een olifant rauwt over haar verloren zoon. Lidia, die iedere avond aan tafel verteld over etterende wonden tijdens het verplegen, de toiletproblemen van de middag en de bompa waarvan de penis niet meer hard wordt door zijn schaamte voor genitale wratten. De hijgende man die de helling opstropelt, bedelend voor verlossing van zijn martelarij, zool doorscheurde schoenen en verscheurde voetenhuid, pezen zichtbaar ontstoken en spierbundels met hevige krampen. Het is de zaligheid zelf zulke natuurlijkheden te waarnemen en ervaren. Wordt mij gevraagd: ‘Moet men krabben waar het jeukt?’, zeg ik met volledige overtuiging ‘ja’. Ja! Krab totdat de huid open ligt en uw nagels met bloed doortrokken zijn, zolang het deugd doet. Hiervoor leven wij, toch? De zaken waar wij ons voor schamen, waar wij voor lijden, waar wij zot om doen, waarvoor het water in de ogen staat, de plagerijen en de meest voorspelbare gewoontes, roepen en tieren, happen naar adem, omvallen van het niet meer te kunnen houden, verlamd door schrik of verliefdheid (al komen deze vaak samen), de mond scheuren door een vervelingsgeeuw of een verlossende gil...

Zaken van dagdagelijkse waarde, zonder al te veel tierelantijnen, de normaliteit en de banaliteit. Deze zijn de zaligheid, met een vettige en dikke laag moeten wij er ons mee zalven, zij hebben helende krachten voor de mentaliteit, met deze intenties heeft God het universum geschape...

Huysmans: “Dat gaat maar door, ik begin er dol van te worden.”

(Huysmans, 1990, p. 94)

Andersson: “Als dit zo doorgaat, moeten we helemaal stoppen. Dat zou voor veel mensen een ramp zijn.” (Andersson, 2000, 01:29)

IV.IV Banaal converseren

Opnieuw giechelen de mannen door elkaar, ze begrepen al lang wat ik wou zeggen. De muren toonden al barsten en de prut begon al te borrelen, een ondiepe put – we zijn dan ook aan het graven in de humide breinfritsen - heeft zich gevormd in de grond het werd tijd dat ik even ophield.

Andersson: “Ik zag een man met zijn dochter... naar een verjaardagsfeestje gaan. En het regende. Het regende als de hel.” (Andersson, 2019, 56:22)

Urbanus: “De aarde is een grote bol met planten en met beestjes vol.
En ze draait al heel lang in het rond
En wat ik haast niet kan geloven, soms hangen we ondersteboven
En toch blijven onze voeten op de grond
En al de wolkjes boven ons die lijken wel één grote spons.
Ze brengen ons het water van de zee
En als de aarde drinken wil dan houdt de wind de wolkjes stil
En dan valt al dat water naar benee
Oh grote wereldbol, ik snap er niet veel van
Het is gewoon een wonder wat je allemaal kan
Je vliegt maar en je vliegt maar zonder te verdwalen
Je draait maar en je draait maar zonder motor of pedalen”

(Urbanus, 1980, 0:25)

Als zijn hals zijn hoofd mee liet draaien, gebeurde dat.

Bruegel: “U dwaalt en ijlt lichtelijk, u wordt verleid door de naturen, alsof deze het antwoord zijn op onze getormenteerde zielen. Daarin zit een waarheid, zeer zeker! Doch moet u oppassen dat u niet gaat zweven. Ik houd u niet tegen te verheerlijken wat voor vanzelfsprekend wordt genomen, levensgenot te halen uit het onbenullige. Gaat het niet aanbidden echter! Niet ieder moment hoeft u ten volle te ervaren, dan verliest het zijn betekenis en zal u op een zachte grijze wolk wegzweven om par does, samen met zware regendruppels, ter helle te vallen.”

De armen laat hij bengelen.

Klimov: “Op een dag zat ik zo goed, dat ik nu nooit meer ga zitten.”

(Klimov, 1985, 13:31)

Hij gaat eens anders zitten.

Fig. 12 - Bruegel De Oude, 1568

Huysmans: “‘Deze planten zijn toch werkelijk onthutsend,’ zei hij bij zichzelf, daarna liep hij iets terug om de hele collectie te kunnen overzien. Zijn doel was bereikt: geen enkele bloem leek echt; het was alsof de mens stof, papier, porselein en metaal aan de natuur had geleend om haar in staat te stellen deze wangedrochten te scheppen. Toen zij de onmogelijkheid had ingezien het werk van mensenhanden na te maken, bleef haar niets anders over dan de inwendige vliezen van dieren te kopiëren en gebruik te maken van de heldere tinten van hun rottend vlees, de schitterende afzichtelijkheid van hun afstervende huid.” (Huysmans, 1977, p. 138)

Masserend over zijn nekvel.

De Assis: “Ik liet hem bij deze puntjes, en ging mijn laarzen uitdoen, die knelden. Van het schoeisel verlost, ging ik languit liggen, waarna wij, mijn voeten en mijn hele ik in hun spoor, een staat van betrekkelijke gelukzaligheid betraden. Toen overwoog ik dat knellende laarzen een van de grootste zegeningen op aarde zijn, want doordat ze de voeten pijn doen, scheppen ze de voorwaarde tot het welbehagen van het uittrekken. Pijnig je voeten, ongelukkige, ontpijnig ze vervolgens, en je hebt het geluk voor een spotprijs, naar de zin van schoenmakers en van Epicurus. Terwijl deze gedachte op mijn beroemde trapeze aan het werk was, blikte ik terug naar Tijuca en zag de kleine invalide aan de horizon van het verleden verdwijnen, en ik voelde dat het niet lang zou duren of ook mijn hart trok zijn laarzen uit. En dat deed het, de losbandige. Vier of vijf dagen later genoot het dat vlugge, onzegbare en onbedwingbare ogenblik van genot, dat volgt op een schrijnende pijn, een zorg, een ongerief... Daaruit leidde ik af dat het leven het meest vernuftige aller verschijnselen is, want het prikkelt slechts de honger met het oogmerk de gelegenheid tot eten te bieden, en likdoorns heeft het uitgevonden om geen andere reden dan dat ze het aards geluk vervolmaken. Waarlijk, ik zeg u dat heel de menselijke wijsheid niet opweegt tegen een paar krappe laarzen.” (De Assis, 1983, p. 85-86)

Sprekend over een gemis, zijn laarzen had hij allang uitgedaan.

Baudelaire: “Ik sneed rustig mijn brood toen een futiel geluidje me op deed kijken. Voor me stond een smerig, in lompen gehuld ventje, met verwarde haren, wiens holle, schuwe, bijna smekende ogen het stuk brood verslonden. En met een zachte, hese stem, hoorde ik, lispelde hij het woord: gebak! Ik kon mijn lachen niet houden toen ik de benaming hoorde waarmee hij mijn bijna witte brood eer bewees, en ik sneed er een flinke plak van af, om hem die aan te bieden. Langzaam kwam hij dichterbij, terwijl hij zijn ogen niet van het voorwerp van zijn begeerte afhield; vervolgens griste hij het weg, en week snel achteruit, alsof hij bang was dat mijn aanbod niet gemeend was of dat ik er alweer spijt van had. Maar op hetzelfde moment werd hij omvergeworpen door een andere kleine wildeman, die uit het niets tevoorschijn was gekomen, en zo volmaakt op de eerste leek dat hij voor diens tweelingbroer had kunnen doorgaan. Ze rolden samen over de grond en betwistten elkaar de kostbare buit, want geen van beiden had zo te zien de helft voor de ander over. De eerste, totaal buiten zinnen, greep de ander bij de haren; deze zette zijn tanden in diens oor en spuwde er met een kostelijke koeterwaalse vloek een klein bloedend hapje van uit. De rechtmatige bezitter van het gebak probeerde zijn klauwtjes in de ogen van zijn overweldiger te slaan; deze wendde op zijn beurt al zijn krachten aan om zijn tegenstander met één hand te wurgen, terwijl hij met de andere probeerde de inzet van de strijd in zijn zak te laten glijden.

Maar de overwonnenen richtte zich op en liet de overwinnaar met een kopstoot in de maag over de grond rollen. Waarom zou ik een afschuwelijk gevecht, dat in werkelijkheid langer duurde dan hun kinderlijke krachten leken te voorspellen, nog uitvoeriger beschrijven? Het gebak ging van hand tot hand, veranderde ieder moment van eigenaar, maar jammer genoeg ook van omvang, en toen ze ten slotte uitgeput, hijgend en bloedend ophielden omdat ze niet meer konden, was er eerlijk gezegd niets meer over van de inzet van de strijd; het stuk brood was verdwenen, verstrooid in kruimels die precies leken op de zandkorrels waarmee ze zich hadden vermengd. Dit schouwspel had het landschap in nevelen gehuld, en de kalme vreugde die mijn ziel had behaagd voor ik deze mannetjes in het vizier kreeg was finaal verdwenen; ik bleef er nog geruime tijd treurig onder, terwijl ik onophoudelijk bij mezelf zei: ‘Er is dus een schitterend land waar brood gebak heet, en deze lekkernij is zo zeldzaam dat ze aanleiding kan zijn tot een strijd die alles wegheeft van een broedermoord!’” (Baudelaire, 2021a, p. 42-43)

‘Broedermoord’ brengt zware gassen met zich mee, die oplost met de al gassige lucht.

Ensor: “De machtigen bekvechten ook om een bokkel, laat ze maar doen zeg ik. Hun lege schedel wordt evengoed vergeten over de jaren. In het leven worden ze geliefd door velen maar ook even veel gehaat, in de dood rotten ze zoals wij. Zij zijn ontevreden, altijd maar meer, zij zullen geen enkel stuk vis of gebak lossen. Dit is de aard van de mens. Wees wijzer, want macht maakt geen geluk en uiteindelijk zijn we allen al lang dood.”

Fig. 13 - Ensor, 1891

Rops: “Ze wacht ons op, wij volgen haar. En we lopen er maar achteraan. Jammerlijk krijgt u haar niet te pakken, u heeft niet te kiezen in deze affaire. U mag zich opdoffen en rijkelijk maken als u zelf wilt, zij gaat u blijven verleiden maar zal uw nieuwsgierigheid nooit verlossen. Stopt er dus mee nondeju! Gaat uw eigen gang, zoek geen validatie van het universum dat u iets voor haar betekent, zorgt dat u doet waar u naar verlangt, hoe klein de impact moge zijn. Ziet de waardij van uw bezigheden in en hetgeen rondom u, geef het deze significantie. Voordat we het weten zal ze zich uiteindelijk omdraaien en haar masker afzetten. En de diepe ooggenen van de dood onthullen zich aan u. Zorg dat u dan geen spijt hebt!”

Fig. 14 - Rops, 1878-1881

Hij kijkt ons één voor één diep in de ziel, zwarte wallen onder zijn kijkers. Hij heeft te diep in het glas gekeken.

Andersson: “Ze bezorgen steeds meer bloemen! Natuurlijk doen ze dat als iemand zijn honderdste verjaardag viert! Hij is zo slim geweest! Hij is zowel generaal als miljonair geworden! Miljonair?! Om het zacht uit te drukken! Hij is een van de grootste grondbezitters van het land. 20.000 hectare gecultiveerd land en twee keer zoveel bos. Hoeveel is dat? 60.000 hectare. Hoeveel vierkante meter is dat? Tweehonderdveertig miljoen, niet? Tweehonderdveertig miljoen vierkante meter grond. En acht meren op zijn eigendom. Fantastisch! Ongelooflijk! Echt.” (Andersson, 2000, 43:48)

De ironie doemt tussen zijn tandspleten uit, terwijl hij spreekt over deze stokoude generaal.

Het wordt stil, de lichtbron verzwakt sterk, gejammer echoot van alle kanten. De zielen van de onderwereld wellicht.

Klimov: “Het moeten de bevers zijn die huilen. Ik denk dat ik hun dam heb gebroken. Iedereen huilt vandaag.” (Klimov, 1985, 35:12)

Het licht herstelt zichzelf voor zolang het kan. Jammeren gaat over naar een binnenmonds gelach.

VI Ouderdom: inleiding tot verval

Het gaat allemaal niet meer zo soepel als vroeger, toen de grond werd doorklieft als netvlies door mes en maan door wolkstrook. (Buñuel, 1929)

Tranen vragen te veel van het lichaam. Zo onverdraaglijk het niet moet zijn, wanneer uw beesten met de grootste gemakzucht voortploegen, de een kakkend en de ander die achteromkijkt; “Waar blijft u mijn meester? De dood zit op ons hielen!”

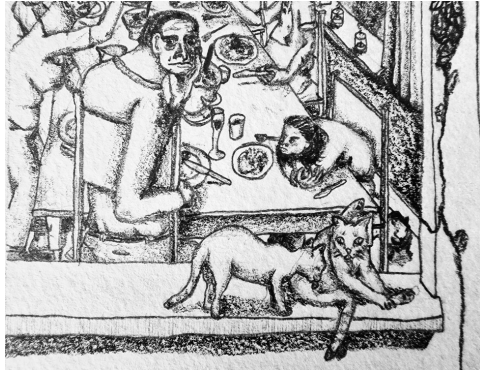
De ellendeling antwoordt: “Schijnheilig is deze kerk, waarachter de zonnestralen hoop zouden moeten bieden en de aanwezigheid van de almachtige heer mee bevestigd zou moeten worden. God is hier niet, zijn goede wil uit hij niet tot mij. Enkel verderf behoort mij toe.”

En gedoemd te sterven op dit veld, gestuurd door het oplevende skelet, wordt er verder geploegd.

Fig. 15 - Holbein, 1524-1526

Het mensenleven moet van kortere duur zijn. Zodat wij ons geloof niet zouden verliezen, zodat minder tranen rollen over kinderskeletten, zodat onze ruggengraat niet verslijt van het werk, zodat levens' oneerlijkheid geen grote tol eist, zodat het klagen niet zo nodig is, zodat u niet beschaamd bent voor uw bestaan, zodat u het leven niet vergeet, zodat de levenswaarde verbeterd. U en niemand kan dit verdragen, Satans' martelingen zijn er niks tegen, en moord op deze man zou dus van uw grootste recht zijn. Het gegeven voorbeeld is niet eens van extreme aard, er zijn er die nog meer afzien. Waan uzelf als oorlogsveteraan, mijn kompaan L. Roygors heeft hem Emile genoemd. (Goorts, 2022) Lieve hemel het valt niet voor te stellen wat Emile heeft meegemaakt. Daar gaat het nu ook niet over, Klimov zal u deze gruwelheden wel verbeelden. Neem aan dat Emile ultieme trauma's heeft overgehouden. En deze beelden geven dit gerimpeld schepsel zijn overgebleven leven, de rest is uit het geheugen geveegd. Zijn bestaan is enkel nog schaamte van de diepste vorm, en dan vergeten we zijn verleden, want hij is verlept en ineengekrompen. Kwijlend, staart hij onbewust vooruit, wat een geluk, Emile heeft namelijk weer in zijn broek gepist. Hij zal het niet weten, hij weet het nooit meer. Hij is daar waar kameraden, vrouwen en kinderen met de vleet sterven. Op hen is hij jaloers, en uit onmacht laat hij een droge traan.

Baudelaire: “Zoals ge voortloopt, zonder klachten, stoïcijns,
Door heel de chaos onzer levendige steden,
Moeders met bloedend hart, die hoer of heilig zijn
Geweest en die eertijds veel van zich spreken deden.
Gij die de gratie of de glorie waart, een dronken
Vlerk maakt u en passant een schunnig compliment;
Een straatkind aapt uw gang na, laf en laaggezonken,
Er is geen sterveling die u thans nog herkent!
Beschaamd om te bestaan verwerdt ge angstig tot
Gebogen schimmen die vlak langs de muren strijken,
En niemand die u groet, u met uw vreemde lot!
O restjes mens die rijp voor ‘t eeuwig leven lijken!
Maar ik, ik zal van ver vol zorg over u waken
En met onrustig oog uw wankel voortgaan zien;
Of ik uw vader ben, o wonder! wil ik smaken,
Buiten uw weten, zoete vreugde, clandestien:
Ik zie uw eerste passie, hoe die pril ontlook;
‘k Zie uw vervlogen jaren, droevig, prachtig ook;
Verrijkt zal zich mijn hart juist in uw kwaad verheugen!
Mijn ziel gaat stralen als ik denk over uw deugden!
Wrakhout! Familie van me! Mij verwante breinen!
Iedere avond zeg ik plechtig u vaarwel!
Eva’s van tachtig jaar, waar zult ge morgen zijn, en
Die vreselijke klauw van God, komt die al snel?”

(Baudelaire, 2016a, p. 297)

Enkele lucifers worden opgestoken, dat flikkerende licht verliest haar lach.
Allejezus, laat het gewoon eindigen wanneer de levensjaren de levenslach
overwinnen. De put verdiept zich.

V.II Maak uzelf van kant als nodig

En waarom ook niet? Mijn excuses voor mijn botheid, wij nemen het heft in eigen handen. Gaat niet dood zoals u leeft! Over de manier van leven heb ik al uitgebreid verteld, daarom ga ik er niet meer fel op in. Om even terug te gaan naar de beeldspraak van Rops; haar aandacht is het niet waard haar schoon kont achterna te lopen, het universum geeft u deze bevrediging niet. Echter, wanneer puntje bij paaltje komt en de levensgoesting afneemt of de ouderdom uw fysieke of mentale krachten ontnemt, wanneer de vleesbouten van de levensdagen tot op de beenderen en verder zijn afgeknaagd, wanneer zij zich omdraait om medelijden richting uw ongelukkige situatie te tonen, dan en enkel dan mag u haar vastpakken, zorgt dat u haar te pakken krijgt, trekt haar masker af, verdrinkt in de donkere gaten van het doodshoofd, steekt een mes in uw hart of een kogel in de slapen, met al het geweld dat nog overschiet. In de naam van de vader, de zoon en de heilige geest, amen.

Andersson: “Ik zag een man die op een mijn stapte en zijn benen was kwijtgeraakt. En het maakte hem heel verdrietig. (Andersson, 2019, 19:44)

Urbanus: “En nu ga ik een lieke vertellen van een jongen dat al heel zijn leven bezig is zelfmoord te pleegen. Omdat ‘em niet genoeg opviel in z’n leven en daarmee pleegde die om de veertien dagen zelfmoord. Is al zevenentwintig door z’n kop geschoten met een nietjesmachine. En met de staking van de trein op de rails gaan liggen. Hij is ene keer met zijn auto tegen een boom gereden, die boom was in fout toen, en hij lag met zijn neus op z’n toeter gelijk in de echte films.” (Urbanus, 2011, 00:00)

Maakt een gorgelend claxongeluid.

Andersson: “Ik zag een man... die problemen had met zijn auto.”
(Andersson, 2019, 1:09:00)

De Assis: “In het leven wordt een mens, door het wakend oog van de publieke opinie, de botsing der belangen, de strijd der begeerten, gedwongen zijn oude vodden te verbergen, de scheuren en lappen te bedekken, de wereld de onthullingen te onthouden die hij wel zijn eigen geweten doet; en het mooiste van die verplichting komt wanneer men, door zo lang anderen om de tuin te leiden, ten slotte zichzelf om de tuin leidt, want in dat geval bespaart men zich de verlegenheid, die een pijnlijke ervaring is, en de hypocrisie, die een afschuwelijke ondeugd is. Maar in de dood, wat een verschil! Wat een verademing!” (De Assis, 1983, p. 56-57)

Handgebaren als intensieve arbeid.

Andersson: “Ik zag een man die de wereld wilde veroveren... en die besepte dat hij zou falen.” (Andersson, 2019, 51:33)

Nu, ik begrijp dat het leven van uzelf ontnemen gevoelige materie is, dit ontken ik niet, maar flauw doen is ook niet nodig. “Was ik maar dood”, we hebben het allemaal al eens gedacht, veel situaties dienen zich er ook toe. Meestal niet gedacht op gemeende wijze allicht, doodgaan is dan ook ernstig.

V.III Doet eens serieus

Moet u bedenken, die doodgeklopte mug is evenzeer dood geklopt. Zij weten niet beter dan te zoemen bij de verplaatsing door de lucht, hun zuignuit is door God gemaakt om onze huid te penetreren en een allergische reactie uit te lokken. En wanneer we de menselijke pels aan flarden krabben van de jeuk, gaan we uiteraard de schuld op dit zielige beestje steken. Is onze genadeloze klap met de palm of de teenslipper dan verantwoord? Jezus, u heeft haar vermoord moet u beseffen, en u bent er nog fier op ook! Afstotelijk is het, de genocides op muggen, vliegen en mieren dat zijn gepleegd. Wij zijn monsters!

Overdrijf ik? Jazeker. Maar opnieuw, het dier is dood en u heeft zich dat leven bewust opgeëist. Daarbij komt het feit dat er geen consequenties hangen aan deze doodslag, terwijl u dit niet had mogen proberen met een hond die bedeld voor een stuk vlees van de tafel of de kwebbelende dochter voor wie niks zint. Dat is ethisch onaanvaardbaar namelijk. Vreemd want met de logica van de mug mag u in principe een leven nemen wanneer het u uitkomt.

Ik beken, ik ben een hypocriet. Mijn kamermuren en mijn pollen zijn besmeurd met mijn eigen bloed en de lijken van gelede dieren. Het is een ernstige bedoeling althans, de levende staat verlaten is angstig. Wat erna komt blijft onduidelijk, dus ga ik graag van het ergste uit. Er is al genoeg over gefilosofeerd, niemand die u of mij een klaar antwoord zal geven. Het hiernamaals is bijgevolg verschrikkelijk tot in de eeuwigheid, uitermate godsgruwelijk, een afdanking van het bestaan, een plaats waar u niemand een verblijf toewent. Naar zulke plaats is die mug gekeild moet u denken. Schaam u! Voel de schuld ten laste aan uw schouders, voel hoe de vergankelijkheid uw hart doet overslaan, haar kloppingen in de oren en haar onvermijdelijkheid door het hoofd spoken, houdt desnoods een plechtigheid ter ere van de dode, biddend op een aangenamer nabestaan.

Ik overdrijf weer, het zal wel aangenamer zijn, daarom dat u een gecalculeerd risico kan nemen als u de minimale levensstandaard niet meer haalt en een nietje door een oorgat mag drijven. Het mesdoorklieft hart van Juliette daarentegen was een miscalculatie en een onnodig waagstuk, het moet gezegd worden, zelfs had Romeo echt zijn laatste adem geblazen.

Zoals het nut van de muskiet in vraag te stellen valt, is ons doen en laten (en deze acte van smoorverliefdheid) van even grote zinnigheid. “Ons leven is van microscopische aard: het is een ondeelbaar punt, dat wij sterk vergroot waarnemen, uit elkaar getrokken door de beide lenzen ruimte en tijd.” (Schopenhauer, 2011, p. 58) Slacht die volkeren dan maar af; doe aan wraakzuchtige moorden, listige vergiftigingen en misplaatste zelfdodingen. Alhoewel, we blijven serieus, veeg dat stom dier naar ontzielde oorden, het houdt onze moordlust kalm. Lieve hemel nog aan toe!

Klimov: “626 dorpen in Wit-Rusland werden met al hun bewoners tot op de grond verbrand. Beweeg u! Laten we gaan!” (Klimov, 1985, 2:19:35)

Even gepassioneerd als ervoren.

Huysmans: “Weet jij dat onze kadavers na onze dood, al naar gelang wij mager of zwaarlijvig zijn, worden afgebroken door verschillende wormen? In de lijken van dikke mensen wordt één soort larven aangetroffen, de rhizofagen; in die van uitgedroogde mensen alleen de fora-soort. Die laatste klasse vormt zonder twijfel de aristocratie van het ongedierte; het zijn ascetische wormen die hun neus ophalen voor copieuze gerechten en die het verorberen van borsten als uiers en goed gevulde buikjes beneden hun waardigheid achten. Het is niet anders, er bestaat zelfs geen volledige gelijkheid in de manier waarop wij door de larven tot stof worden verwerkt.”

(Huysmans, 1990, p. 31)

Alsof hij net een grootse ontdekking aankondigt, hier het geval voor de meesten.

Rops: “Ik zeg het u, ik heb getekend voor komend voorval dat ik u beschrijf. (D’Aurevilly, 2009, p. 245-285) De vrouw die wraak neemt op de moordenaar van haar enige ware liefde, wreekt niet door evenwel te moorden. Neen, wat heeft zij daaraan? Hij sterft en zij is niet in staat zijn getormenteerde ziel in nirwana te gewaarworden. Daarbij moet ik vertellen dat de liefdedoder een man was met rijkdom en veel macht, en dat zij met hem gehuwd is. Haar revanche was verwerpelijk zoet - een vuile aardbei liggend langs haar struik - haar naam haalde ze door het met ziekte verzadigd sperma van de zovelen mannen die van haar lichaam mochten genieten, en zo tegelijk gebeurt hetzelfde met de goede naam van haar man. Haar lijk was al verrot vooraleer het een lijk was en ze werd piemelnaakt te rusten gelegd op een hoop even armzalige en ziekelijke karkassen.”

De voldoening en afgunst valt af te lezen van de rimpels.

De Assis: “Ze is gestorven als een heilige. Kom laten wij haar toevertrouwen aan dat graf dat zich nooit meer opent.” (De Assis, 1983, p. 60)

Fig. 16 - Rops, 1879

Hij knippert een keer langer tussen de andere knipperingen.

Klimov: “Waarom drink je alleen? Schenk ook wat voor mij in.”

(Klimov, 1985, 1:36:45)

Zijn verzoek is verstaanbaar, daar moeten we even van slikken.

Klimov: “Heb ik je niet gezegd... Heb ik je niet gezegd niet te graven... Dood tot de laatste... Tot de allerlaatste ... Ik heb benzine over me uitgegoten... Ik verbrand... Ik rende... Ik haalde ze in... Ik smeekte ze... om me te vermoorden... Ze lachten alleen... Heb ik je niet gezegd dat je niet moest graven?” (Klimov, 1985, 59:09)

Hoe de passie ervan druipt, fenomenaal. Zoals de rode wijn uit de fles die hij vast heeft.

Een luide klap galmt, de bruingroene prutplas golft ervan. Dampen stijgen op. Het behang lekt, krult en scheurt, eronder vandaan kruipen langpotige spinnen en harige kakkerlakken. Rond de stervende lamp zwermen de tot de dood veroordeelde muggen, vandaar de klap. En de denkput splijt verder open.

VI.I Wij hebben te veel fantasie

Waar gaan ze naartoe, de beesten die zorgen voor rillingen? Hun bestaan vond plaats onder het geelbruine behangsel, hun hemelblad gescheurd. De beschimmelde, vochtige en zwart verlichte wereld wordt van hun ontnomen, aan welke ontbering hebben ze dit verdient? Verbeeldt het u, wanneer de wereld instort, wanneer de hemelen voor ons opengaat, waar gaan wij dan naartoe? Ik vermoed dat u onwaarschijnlijk dezelfde denktrant hebt. Geen zorgen ik vertel het u waar we naartoe gaan. Genoeg aanstellerij, verzint geen fabeltjes meer, u komt er niet meer onderuit. Gods' naam riep ik verschillende keren uit, opgehemeld heb ik hem, maar geen enkele van zijn hemelen is bereikbaar, vooral niet de zevende. Daar gaan we dus niet naartoe.

Fig. 17 - Wouters, 1875

Krankzinnig mag het wel genoemd worden wat hier gebeurd; de heilige heer is een hypocriet!

Door de pastoor gecontroleerd koorgezang verdoofd deze gestoorde ingave van verheldering, terwijl de monniken dit waanzinnige voorval afgunstig en angstvallig aanschouwen. Meneer in de hemel heeft hem verlaten, of nog erger, Hugo heeft zijn geloof verwaarloosd. De stoelgezetelde zit klaar en ziet helder; mocht de lieve heer bestaan, zou Hij niet enkel instaan voor de pracht en schoonheid, de goed daad. Neen, mocht Hij ons geschapen hebben, dan is het slecht karakter intentioneel; in beeld van Hem schiep Hij ons, zonder afschuw of medelij voor de monsters van de wereld, die hij evengoed met de spiegel creëerde. En als besluit moeten we dan trekken dat de almachtige onze zonden niet zal vergeven en ons niet van verdoemenis zal helpen, zondiging was voor ons voortbestemd.

Mijn god, u heeft ons voorgelogen? Natuurlijk niet - schei uit – god heeft niets misdaan. Het was niet zijn idee zichzelf te verzinnen. Enkel wij, de homo sapiens – arrogante apen! - met ontwikkelde neurologie in onze hoofden kunnen zulke idioterie aan elkaar naaien. “De wereld is gemaakt door God, en mooi gemaakt. God gaf het aan de mens om voor te zorgen en mooi te houden, en de mens gaf het aan de duivel. Sindsdien is de wereld de provincie van de duivel en een bijgebouw van de hel, en iedereen die erin geboren is, is veroemd. We moeten ofwel brood verdienen of brood in het zweet van ons aangezicht of het stelen van onze burenen.” (Gray, 2016, p. 183)

Stel u voor, u ervaart eetlust, zonder te weten wat ermee aan te vangen. Op de grond liggen lappen vlees, er valt jammerlijk niets anders te bedenken om deze lappen te verzamelen en één voor één aan elkaar te rijgen, met iedere lap als respons op de volgende hongeraanval. En neen, wij consumeren deze niet, ze rotten in de zon. Het verzamelen van vleeslappen wordt voortgezet, elke rib zichtbaar geworden doorheen de kleding en tanden doorheen de wangen. Ondertussen is terug een volledig runderenkudde aaneengehecht, deze wordt geadoreerd voor zijn kwalijke geur die het voedingsnakken wegneemt. We zijn gered! Zulke redeneerkunsten hebben ons doen geloven in de dag des oordeels en goddelijke mirakels. Ik neem het u niet kwalijk, wat anders hadden we kunnen doen met al die vlezige vodden?

Andersson: “Het lichaam van Christus, opgebroken voor jou. Het bloed van Christus, gegoten voor u.” (Andersson, 2019, 23:59)

Hij maakt een teken van het kruis in de dampige atmosfeer, erg overtuigend is het niet.

Ensor: “O sint-Antoniüs, het is allemaal niet zo erg, beklag uzelf niet. Moesten het verzinsels zijn waarvoor u leeft, zou u in deze verleidingen vallen, als een klungeling dat in zijn jeugdweien met het gezicht eerst in de koeienvlaaien struikelt. Zulke weides; het gras is daar perfect lang zodat windvlagen erop dansen en perfect zomergroen. Maar onze goed vader verbiedt het ons over het hek te springen en als een wilde rond te huppelen, de stront ligt daar met de vleet en stieren zullen u overhooplopen. En dat willen we vanzelfsprekend niet.”

Fig. 18 - Ensor, 1887

Eveneens overtuigt dit niet.

VI.II Leer uw lessen

Baudelaire: “Gelijk een arend duikt een woeste Engel neer,
En grijpt met harde hand de zondaar bij het haar, sino
Schudt hem dooreen en zegt: “Je houdt je aan de leer!
(Want ik ben je Geleidegeest, begrijp dat maar!)
‘Je moet je liefde geven, zonder zuur gezicht,
Aan wie berooid zijn, vals, mismaakt en afgestompt,
Opdat je naastenliefde straks te pronken ligt
Als een rijk kleed dat Jezus ziet wanneer hij komt.
Zo is de Liefde! Vrees voor onverschilligheid,
Zoek de vervoering die de glorie Gods je biedt;
Zij geeft Genot, een waar genot dat steeds bekoort!’
De Engel die zijn liefde geeft, maar ook kastijdt,
Heeft met gigantenkracht de zondaar half vermoord,
Maar de verdoemde antwoordt slechts: ‘Ik wil het niet!’”

(Baudelaire, 2016d, p. 237)

Fig. 19 - De Brackeleer, 1872

Het zal er nog aan mankeren dat de heilige heer ons de les spelt. Braaf zitten de kinderen op het meest oncomfortabel bankje, hunkerend naar een warme schemeravond dat wordt verkondigd door het invallicht. De deur staat waarschijnlijk open met de reden de Heilige Geest binnen te laten, oftewel heeft het spook die zelf opengedaan, al valt dit ten zeerste te betwijfelen. Kinderen zijn vervallen tot totale onoplettendheid, de vraag ons te verlossen van het kwaad en naar ons dagelijks brood interesseert niet. Maar het ergste geval van onoplettendheid vindt plaats bij de donker geklede vrouw, degene die klank van de letters maakt. De eeuwige herhaling van de teksten doen hun betekenis vergeten. En net als hun leerjuffrouw zullen de kinderen wegwijnen in religieuze monotonie, waarbij het lijkbed of de lichaamsassen verlossing biedt.

Meer wil ik hier niet over kwijt. We gaan even liggen op de rug, smeerlapperij overstroomt onze kanis net als toen we klein waren in een goed gevuld bad, om vluchtig terug omhoog te rijzen. We wrijven ons proper met droog water.

Urbanus: “Den heilige geest die hing daar te schijnen aan t plafond
In zijne blauwe training en zijne purpere plastron
Op dat moment zei Jozef kijk dat is hier mijne kleine’
Bezie maar zijne neus, t is helemaal de mijne
Den heilige geest moest lachen ah, ocharme sukkelaar’
Die kleine die is van mij want ik was den ooievaar
Jozef gaf de geest een goei mot op zijn gezicht
Toen zaten ze meteen zonder klank en zonder licht.”

(Urbanus, 1986, 1:35)

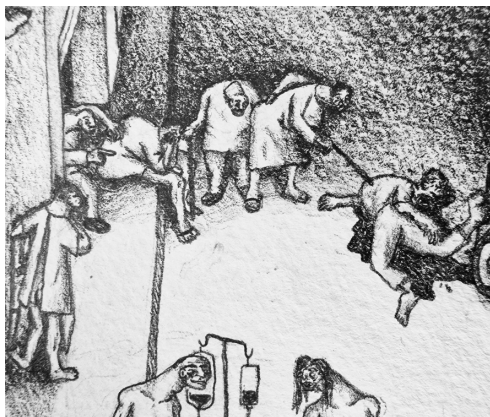
Onze zwakke kelderzon geeft zich niet gewonnen, anders had de twijfel misschien plaats genomen. En klank weerklinkt nog steeds.

Andersson: “Te denken dat je geld kunt verdienen aan een gekruisigde verliezer! Godverdomme,,ik bloos als ik eraan denk! Wat een verdomd nepproduct!” (Andersson, 2000, 1:30:21)

Hij verwerpt de handeling van het kruis van ervoor.

Klimov: “Oh, zoon... Oh, zoon... Hoe ga je het aan je vader uitleggen als hij terugkomt?” (Klimov, 1985, 08:08)

Zijn hartstocht valt nooit zonder klank of licht.

VI.III Zotten en goedgekken

Onder ons zitten nog steeds twijfelaars, zij die nog steeds geloven en verafgoden. Tot bepaalde extensie heb ik daar geen problemen mee. Anders is dat kleingeestig oordelen van mijn kant, waarvoor ik niet graag beschuldigd word. Vroegere tijden zijn veranderd – ik spreek nu over de katholieke kwestie – we zijn verstandiger geworden. Intussen verorberen we het vlees, gebakken en gezout, en weten we fatsoenlijk te stockeren. Niettemin, zotten zijn er altijd geweest en gaan blijven ontspruiten, zij verlossen hun rammelende maag nog altijd met het verrotte vlees. Sommigen passen zich aan; zij eten hun vlees rauw of gebruiken het wild voor andere verlangens. Het varken van Vase de Noces (Zéno, 1974) en het hondsscharminkel van Narayama (Kinoshita, 1958) zijn hiervan een slachtoffer. Zij noem ik goed gek, want hun benodigdheden worden op zijn minst ingelost. Daarnaast zijn er degenen die hun ijzerbronnen degusteren als iedereen, en tegelijk de kuddes van aaneengereten vleeslappen aanbidt, hiermee neem ik vrede. Enfin, het zijn dus de zotten en goedgekken waar ik een probleem mee heb.

Fig. 20 - Rego, 1989

Bidden en aanbidden, als het dat maar is.

Dansend en kwispellend stonden we vroeger in de rij voor meneer pastoor als hij verkondigde de staart af te snijden.

Nu lachen wij in zijn gezicht, nochtands is dit het heilige woord.

Want bent u homo, ketter of heks, de duivel in persoon, vervolgt zal u niet meer worden en de goddelijke wraak van achteraf is niet zo zoet als in het verleden gedacht.

Kruistochten, vervolgingen, kruisingen, bomaanslagen, terreur. Jong, jong, jong, begot. Wat is me dit toch? 'Is' zeg ik inderdaad, kon ik maar zeggen 'begot wat was me dit'. Wij moeten ons gelijk kunnen halen, is het ook eigen aan de menselijke natuur om daar zo ver voor te gaan? En ja, op de kosmische kalender zijn wij geboren op 31 december om half elf 's avonds, daarom misschien dat wij nog niet veel uit de geschiedenis hebben geleerd, die geschiedenis is blijkbaar niet lang genoeg. Ik begrijp er bitter weinig van, wie niet echter? Elkaar een aframmeling geven van de wreedste vorm om uw salvia de bakkes van de ander te spuwen, die de woorden van één van de enige echte goden bevatten, en het bijl omhoog te heffen en het hoofd harmonieus, als een ingeoeffend orkest, van de schouders te hakken. "Dat zal ze leren, die barbaren," keelt u uit, gedurende uw eigen ribbenkas aan diggelen ligt door een volgende kerel. "Begrijp me niet verkeerd, dit is niet persoolijk bedoelt, ik verspreid het ware woord gods'." Begrijp mij niet verkeerd, ik denk dat ik u verkeerd begrijp, wie heeft immers ooit steenhard bewijs geleverd voor deze uitspraken en boosdoeningen?

Alles barst rondom ons, kiezels, stenen en stof kledderen van de verdieping boven ons, tot in de put dat ondertussen een groot gat is geworden. Niemand lijkt zich daarover te storen, ik eigenlijk ook niet.

Urbanus: "Jezus nam z'n fles met pap en havervlokken
En heeft nog rap een verse pisdoek aangetrokken
Hij zei vrede op aarde aan iedereen die dat wil'
Toen werd weer alles kalm en alles werd weer stil
Hij had er daar genoeg van en hij ging er maar vandoor
En trok zijn auriooltje scheef over z'n oor
Hij is gelijk ne grote in zijn sportwagen gekropen
Al wie dat mij volgen wil zal wreed hard moeten lopen."

(Urbanus, 1986, 2:54)

Hij trappelt door het luchtledige, 'de wereld kent en heeft veel hardlopers gekend' denk ik erbij.

Fig. 21 - Bruegel De Oude, 1562a

Bruegel: “Zie hier, in de naam van wat goed is, hoe de aardschijf brandt en bedorven is. Brul in wanhoop als het nodig is. Gedrochten jagen elkander de dood in, andere gedrochten slaan op de vlucht en smeken naar hun redder in de hemelen. Eilaas het mag niet deren. Kruip omhoog op de hoogste pilaar, gij angsthaas, draag de gevolgen nu maar. Wring u in onaanvaardbare houdingen op het wiel dat op deze pijler balanceert en houdt u gereed voor hetgeen dat dit wereldoverzicht heeft te bieden. Walging dat het gal aan de huid staat, pijnlijke gewrichten en knoken teisteren niet meer, nog nooit zo kort bij uw god gekomen en tegelijk nog nooit zo veraf gestaan. En dan bidden we dat er zelfs maar één woord van de hemelverhalen waar is.”

Hij tuurt in de leegte, zowel mentaal als fysiek.

Andersson: “Geliefd zij de onbekende man en zijn vrouw.
 Mijn medemens met mouwen, nek en ogen!
 Geliefd zij degene die op zijn rug slaapt.
 Degene die een gescheurde schoen draagt in de regen.
 Geliefd zij de kale man zonder hoed.
 Degene die een vinger tussen een deur vangt.
 Geliefd zij degene die zweet uit pijn of uit schaamte.
 Degene die betaalt met wat hij niet heeft...
 Geliefd zij die gaan zitten.”

(Andersson, 2000, 31:49)

Zo blijkt hij uitgesproken.

VI.IV Aanvaard de dag des heren

Fig. 22 - Brusselmans, 1934

Zie een finale keer naar de wereld, maar roep niet Zijn naam wanneer de zaligheid, de kracht, macht en pracht ervan zich voordoet. Daarenboven, vergeet hem zeker niet wanneer u kruipt in pis en bloed of als u dwaalt in onrein gedacht. Bouw verder uw huizen, water verder uw planten, bewandelt verder het geplaveide pad en ziet dieren in wolkenformaties. Dank God. Slaapt in een goot, kak in emmers, valt om en staat niet op, kruipt verder en wees vernederd. O stikt toch god. Het houdt geen steek want de aangekondigde dag des oordeels komt eraan en voor niemand wordt een exceptie gemaakt.

We komen aan het einde van mijn pleidooi, godzijdank, vooraleer u mij goedgek verklaard. Ik houd het kort, want we hebben het allang door en ik denk dat ik in herhaling val. Lang hebben wij lotgenoten niet meer te gaan, moet het zo doorgaan. En moest u het toevallig nog niet weten, dan weet u het nu. Maak een gebed of zweer hem af, het houdt geen steek meer.

“Jammer, want de tijd van de Here is nu gekomen, de tijd dat de Almachtige u verwoest. Uw armen zijn verlamd door angst. De moedigste harten smelten en zijn bang. De angst grijpt u met pijnlijke scheuten, zoals de weeën een zwangere vrouw overvallen. U kijkt elkaar radeloos aan, de schrik staat op uw gezicht te lezen. Want kijk, de dag van de Here is in aantocht, de vreselijke dag van zijn verbolgenheid en vurige toorn. Het land zal worden vernietigd, evenals alle zondaars. (Js 13,6; 13,9) (ERF Bibleserver, 2022)” De bijbel zegt het ons al een paar duizend jaar, het lijken wel loze woorden geworden, hoewel ik vrees voor de waarheid ervan.

Überhaupt, om nog eens te herhalen en meer duidelijkheid te scheppen; leeft, leeft toch! Leeft zoals de tien waanzinnigen, ellendelingen, idioten, belabberden in deze ontzettende, ondraaglijke, lachwekkende en formidabele kelder. Er is altijd een tijd om het dodengat in te wandelen waar de sarcofaag ligt.

Klimov: “Maar je kunt je niet meer verstoppen! Ze zullen je zelfs onder de grond vinden. Ze zullen je pakken! Naar buiten komen! Doe wat ik je heb gezegd! Kom op, ga weg! Met jou praat ik! Doe dit, doe dat! Veeg je kont af met je vingers!” (Klimov, 1985, 00:58)

Het skelet met vrouwenmasker zal ons vinden, maar hij heeft gelijk, uiteindelijk hoeft u niet naar mij te luisteren.

Ik kijk rondom mij, we hebben onbewust een zitcirkel gemaakt, de stilte is weergaloos. Ze staren naar hetzelfde punt; de grote kuil dat zich exponentieel gevormd heeft in het midden van de kring. Wij hebben ons eigen massagraf gegraven. En de plechtigheid, niet geschonken aan de gevleugelde bloedzuiger, komt ons wel ten goede.

De begrafenisklokken luiden

Een aantal laatste woorden klinken door de afbrokkelende kelder, het eind is nader.

De Assis: “Snikken, tranen, rouwkamer, zwart velours aan de voorgevel, een man die de dode komt kleden, een ander die de maat komt nemen voor de kist, kist, katafalk, kandelabers, uitnodigingen, genodigden die langzaam en met gedempte tred binnenkomen en de familie de hand drukken, sommige triest, alle ernstig en zwijgend, priester en koster, gebeden, wijwatersprenkeling, het sluiten van de kist, met hamer en spijker, zes personen die hem van de katafalk nemen, en hem optillen, en hem moeizaam de trap af dragen, ondanks de kreten, snikken en nieuwe tranen van de familie, en ermee naar de lijkkoets lopen, en hem erop tillen en de riemen er overheen gooien en aansnoeren, het rollen van de koets, het rollen van de rijtuig, een voor een... Dit, wat niet meer dan een inventaris lijkt, waren notities voor een triest en triviaal hoofdstuk dat ik niet schrijf.” (De Assis, 1983, p. 96)

Huysmans: “De zwartgedrapeerde eetkamer kwam uit op een tuin die voor deze gelegenheid een metamorfose had ondergaan; de paden waren met houtskool bestrooid, het vijvertje had nu een zwart basalten rand en was met inkt gevuld; de heesterplantsoenen waren opnieuw beplant met cipressen en dennen. Het eten werd geserveerd op een zwart altaardoek versierd met mandjes viooltjes en scabiosa; kroonluchter wierpen een groen schijnsel over de tafels en in kandelaar flakkerden kaarsen. Terwijl een verborgen orkest rouwmarsen speelde, werden de gasten bediend door naakte negerinnen, die enkel muiltjes en kousen droegen, van zilverstof, waarop tranen geborduurd waren. Men had uit zwartomrande borden gegeten: schildpadsoep, russisch roggebread, rijpe olijven uit Turkije, kaviaar, gedroogde kuit van de harder, gerookte bloedworst uit Frankfurt, wildbraad opgediend in drop- en schoensmeer-kleurige sausjes, puree van truffels, amberkleurige roompralines, pudding, bloedperziken, druivengelei, moerbeziën en zwarte kersen. Uit donkergetinte glazen had men gedronken: wijnen uit La Limagne en Roussillon, Tenedos, Val-de-Peñas en Oporto; en na de koffie en notenbrandewijn, kwas, donker bier en stout.” (Huysmans, 1977, p. 43-44)

Rops: ““Wat is de reden dat mijn zus zo stil in dit gat ligt?” Weet het kind veel. Heb dan medelijden met hem, comfort hem. Hem misleiden naar hiernamaalse kletspraat, heeft geen zin. U, zij en ik kunnen daarover geen waarheid geven, louter het absolute feit dat het hart niet meer klopt, de longen geen zuurstof meer naar binnen zuigen, de hersenactiviteit beëindigt is. Ze is dood.”

Fig. 23 - Rops, 1863

Baudelaire: “Daar waar de aarde vet is, wemelend van slakken,
Wens ik een diepe kuil, die ik mijzelf bereid,
Waar ik op mijn gemak mijn knoken in laat zakken
En, als een haai in zee, rust in vergetelheid.
Ik haat de testamenten en ik haat de graven;
Liever dan dat ik vraag om maar één traan van rouw
Laat ik, nu ik nog leef, die bloedzuigers van raven
Vreten wat mijn onrein karkas nog bieden zou.
O wormen! zwarte vrienden, zonder oog of oren,
Zie, vrij en blij wil u een dode toebehoren,
Lustige filosofen, zoons van rottenis,
Eet zonder wroeging wat nog van mij over is,
En zeg mij of er nog meer folter wordt geboden
Aan dit oud, zielloos lijf, een dode onder doden!”

(Baudelaire, 2016c)

‘Het is allemaal te vree’, stelt mijn vader onze blaffer altijd gerust. Mij stelde hij tegelijk gerust, het is allemaal echt te vree. Ookal bleef de exacte betekenis van deze zin me vrijwel onduidelijk. Ik hoop hetzelfde te denken wanneer ik in mijn laatste houten toevluchtsoord lig, daverende kerkklokkklanken op de achtergrond.

Het ondergrondse beeft, het gaat er tekeer, wij verplaatsen ons in de tussentijd richting het massagrafgat. Modder en slijk giet en kolkt, wij schuifelen naar het centraal gelegen punt. Muren, plafond en vloer scheuren en brokkelen af, wij doven de laatste sigaren, drinken een laatste bodem. Het christelijke kruis wordt overgeslaan. De gloeilamp boven het hoofd laat zijn gloeien na, stervende.

“Ik zou naar mijn hartslag luisteren. Ik kon me niet voorstellen dat dit geluid dat al zo lang bij me was, ooit zou kunnen stoppen. Ik heb nooit echt veel fantasie gehad. Maar toch probeerde ik me het exacte moment voor te stellen waarop het kloppen van mijn hart niet langer in mijn hoofd zou doorgaan. Maar het had geen zin.” (Camus, 2012, p. 112-113) Neen het is ontbeerlijk om na te denken over de laatste ogenblikken, dat deze nog ver weg blijven zolang we vrijuit kunnen gaan en staan. Toch spreek ik er nu over.

Fig. 24 - Courbet, 1849-1850

Zelfs de mens houdt zich hier voor de dommen. Zij staan onnozel te wezen voor dat gat, juist zoals de hond dat doet, zowaar weten zij hun hongergevoel evengoed nergens te plaatsen. Jezus aan het kruis steekt boven de menigte uit, maar ook hij, de man gestorven voor onze zondes, kan onze aandacht niet wekken, de neuzen ruiken richting de koffietafel. Wij willen enkel een troostend stuk vlaai en een hartverwarmende kop koffie, en laat het lijk maar rotten onder toezien van het heilig kruis. Wij staan genoeg stil aan een graf, maar onze neus steken we liever in de lucht.

Doodgaan doen we allemaal, tegen uw goesting of niet, het komt eraan. Laat dit feit even binnensijpelen, het brand in uw slokdarm en siddert in het maagzuur. O lieve heer, ik weet dat ik leef! Kom gaat uzelf een aardeitholling graven, tot blaren blijven plakken aan de schup, tot zand en wormen in onze poriën krioelen en de rug tot een bochel groeit. Wat een genot u daarna neer te leggen, die krappe laarzen uit te doen, de zware verrimpelde oogleden dicht te laten vallen. Wij hebben echt bestaan, we zijn onnozel en ellendig geweest, het was banaal en krankzinnig, riducuul en volledig amusant.

De Assis: “Onder aan de trap, aan het eind van de donkere gang, bleef ik even staan om op adem te komen, me te betasten, mijn verstrooide gedachten te verzamelen, kortom, mezelf te hervinden te midden van zo veel diepe en tegenstrijdige emoties. Ik voelde me gelukkig.”

(De Assis, 1983, p. 56-57)

Verschroeiende aarde landt in ons gezicht, gehoest en gesputter, we lachen uitzinnig. Verschroeiende aarde vult de opening van de doodgaanden, de druk op onze borstholte vergroot, het plafond scheurt voor ons open, het heelal wordt voor ons zichtbaar gemaakt. Het is een gevecht deze laatste wonderlijke momenten nog te waarnemen. Wat een geweldige sterfmethode! Onze nietigheid wordt bevestigd, doodsangst reëler dan ooit. En ik zeg: “het is allemaal te vree” want dat is het ook écht.

Bronnen

Literatuur

- Alighieri, D. (2021). De goddelijke komedie. In *Hel* (9de editie, pp. 19–192). Athenaeum.
- Baudelaire, C. (2016a). CXIV De oudjes. In *De bloemen van het kwaad* (1ste editie, p. 297). Uitgeverij G.A. van Oorschot B.V.
- Baudelaire, C. (2016b). IV Samenhang. In *De bloemen van het kwaad* (1ste editie, p. 25). Uitgeverij G.A. van Oorschot B.V.
- Baudelaire, C. (2016c). LXXV De blijde dode. In *De bloemen van het kwaad* (1ste editie, p. 203). Uitgeverij G.A. van Oorschot B.V.
- Baudelaire, C. (2016d). XCI De opstandige. In *De bloemen van het kwaad* (1ste editie, p. 237). Uitgeverij G.A. van Oorschot B.V.
- Baudelaire, C. (2016e). XLII SEMPER AEDEM. In *De bloemen van het kwaad* (1ste editie, p. 119). Uitgeverij G.A. van Oorschot B.V.
- Baudelaire, C. (2021a). 15 Het gebak. In *Het spleen van Parijs* (1ste editie, pp. 42-43). Voetnoot, Uitgeverij.
- Baudelaire, C. (2021b). 26 De ogen van de armen. In *Het spleen van Parijs* (1ste editie, pp. 74-75). Voetnoot, Uitgeverij.
- Baudelaire, C. (2021c). 49 Laten we de paupers in elkaar slaan. In *Het spleen van Parijs* (pp. 149-150). Voetnoot, Uitgeverij.
- Baudelaire, C. (2021b). 33 Bedrink je. In *Het spleen van Parijs* (1ste editie, p. 101). Voetnoot, Uitgeverij.
- Camus, A. (2012). *The Stranger*. Van Haren Publishing.
- D'Aurevilly, B. J. A. (2009). La vengeance d'une femme. In *Duivelinnen En Demonen* (1ste editie, p. 245-285). IJzer.
- De Assis, M. (1983). *Posthume herinneringen van Bras Cubas* (1ste editie). Uitgeverij De Arbeiderspers.
- Gray, A. (2016). *Lanark*. A life in 4 books. Canongate Books.
- Huysmans, J. K. (2019). *Tegen de keer*. Atlas Contact, Uitgeverij.
- Huysmans, J.-K. (1990). *Uit de diepte*. Uitgeverij De Arbeiderspers.
- Kundera, M. (2000). *Het boek van de lach en de vergetelheid* (11de druk). Ambo/Anthos Uitgeverij.
- Lewis, C. S. (2016). *Brieven uit de hel* (8ste editie). Kok.
- Schopenhauer, A. (2011). *Er is geen vrouw die deugt* (1ste editie). De Arbeiderspers.

Films

- Andersson, R. (Regisseur). (2019). *About endlessness* [Film].
Roy Andersson Filmproduktion AB.
- Andersson, R. (Regisseur). (2000). *Songs from the second floor* [Film].
Nordic Film & TV Fund.
- Buñuel, L. (Regisseur). (1929). *Un Chien Andalou* [Kortfilm].
Les Grands Films Classiques.
- Kinoshita, K. (Regisseur). (1958). *The Ballad of Narayama* [Film].
Shochiku.
- Klimov, E. (Regisseur). (1985). *Come and See* [Film].
Belarusfilm, Mosfilm.
- Zéno, T. (Regisseur). (1974). *La vase de Noces* [Film]. Cinéma belge.

Liederen

- Servranckx, U. (1980) De aarde [Opgenomen door U. Van Anus].
Op *Is er toevallig een Urbanus in de zaal?*. [LP]. Brussel: Philips.
(1979).
- Servranckx, U. (2011) De lotgevallen van Theo
[Opgenomen door U. Van Anus]. Op *Goe poeier!*. [CD]. Brussel:
Universal. (z.d.).
- Servranckx, U. (1974) De wereld is om zeep [Opgenomen door U. Van Anus].
Op *Leevend*. [LP]. Brussel: Philips. (z.d.).
- Servranckx, U. (1986) Een bakske vol met stroo
[Opgenomen door U. Van Anus]. Op *Urbanus' Plezantste Liedjes*.
[CD]. Baarn: Phonogram Inc. (1983).
- Servranckx, U. (1980) Madammen met een bontjas [Opgenomen door U. Van
Anus]. Op *Is er toevallig een Urbanus in de zaal?*. [LP]. Brussel:
Philips. (1979).
- Servranckx, U. (1986) Niks Niks Niks [Opgenomen door U. Van Anus].
Op *Urbanus: in 't echt* [LP]. Cirkus Theater in Scheveningen,
Vooruit in Gent: live opnames. (1985, 1986).
- Servranckx, U. (2010) 't Is Feest [Opgenomen door U. Van Anus].
Op *Al Wie Dit Leest Is Zot*. [CD]. Brussel: Universal. (z.d.).

Websites

ERF Bibleserver – Entdecke deine Bibel. (2022). ERF Bibleserver.
Geraadpleegd op 13 mei 2022, van <https://www.bibleserver.com/>

Scripties

Goorts, L. (2022). *Houdt uw schoonheid maar*. Hogeschool PXL-MAD School Of Arts Hasselt.

Afbeeldingen

- Fig. 1: Bruegel De Oude, P. (1562). *De zelfmoord van Saul* [Schilderij]. https://nl.wikipedia.org/wiki/De_zelfmoord_van_Saul#/media/Bestand:Pieter_Bruegel_d._%C3%84._Selbstmord_Sauls.jpg
- Fig. 2: Breugel De Oude, P. (1563). *Tête de paysanne* [Schilderij]. https://fr.wikipedia.org/wiki/T%C3%AAte_de_paysanne#/media/Fichier:Pieter_Bruegel_d._%C3%84._001.jpg
- Fig. 3: Ensor, J. (1890). *De intrige* [Schilderij]. [https://nl.wikipedia.org/wiki/De_intrige#/media/Bestand:L'Intrigue_\(James_Ensor,_1890\).jpg](https://nl.wikipedia.org/wiki/De_intrige#/media/Bestand:L'Intrigue_(James_Ensor,_1890).jpg)
- Fig. 4: Rops, F. (1865). *La mort que danse* [Illustratie]. <http://musee-rops-collecion.opacweb.fr/fr/search-notice/detail/d-049-mort-qui--0edb0>
- Fig. 5: Lorenzetti, A. (1338–1339). *De effecten van goed bestuur in de stad* [Fresco]. https://nl.wikipedia.org/wiki/Allegorievan_goed_en_van_slecht_bestuur#/media/Bestand:Ambrogio_Lorenzetti_-_Effects_of_Good_Government_in_the_city_-_Google_Art_Project.jpg
- Fig. 6: Rops, F. (1896). *Satan semant l'ivraie* [Illustratie]. <https://museum-dereede.com/en/project/satan-semant-livraie/>
- Fig. 7: Ensor, J. (1889). *Alimentation doctrinaire* [Illustratie]. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8c/Ensor%2C_Alimentation_doctrinaire%2C_1889.jpg
- Fig. 8: Kubin, A. (1902–1903). *Het menselijk lot III* [Illustratie]. <https://www.sothebys.com/en/auctions/ecatalogue/2019/impressionist-modern-day-sale-119007/lot.305.html?locale=en>
- Fig. 9: Bruegel De Oude, P. (1559). *De strijd tussen vasten en vastenavond* [Schilderij]. <https://bruegel.vlaamsekunstcollectie.be/nl/kunstwerk/de-strijd-tussen-vasten-en-vastenavond>
- Fig. 10: Bonard, P. (1921). *Open Raam* [Schilderij]. <https://www.moorsmagazine.com/kunst/windowsinart/>
- Fig. 11: Corot, J.-B. (1864). *Souvenir de Mortefontaine* [Schilderij]. https://fr.wikipedia.org/wiki/Souvenir_de_Mortefontaine#/media/Fichier:Souvenir_de_Mortefontaine_-_Jean-Baptiste_Camille_Corot_-_Mus%C3%A9_du_Louvre_Peintures_MI_692_bis.jpg
- Fig. 12: Bruegel De Oude, P. (1568). *De nestenrover* [Schilderij]. https://nl.wikipedia.org/wiki/De_nestenrover#/media/Bestand:The_Peasant_and_the_Birdnester_Pieter_Bruegel_the_Elder_1568.jpeg
- Fig. 13: Ensor, J. (1891). *Skeletten vechten om een bokking* [Schilderij]. <https://www.fine-arts-museum.be/nl/de-collectie/james-ensor-skeletten-bekvechten-om-een-bokking>

- Fig. 14: Rops, F. (1878–1881). *Parodie humaine* [Illustratie].
<http://musee-rops-collection.opacweb.fr/fr/search-notice/detail/bond-002-parod-4e58e>
- Fig. 15: Holbein, H. (1524–1526). *Boer en de dood* [Ets].
<https://artsandculture.google.com/asset/boer-en-de-dood-hans-holbein-ii-hans-l-tzelburger/cAHHTKQXdgjRpA?hl=nl&ms=7B%22x%22%3A0.5%2C%22y%22%3A0.5%2C%22z%22%3A9.016806037078284%2C%22size%22%3A%7B%22width%22%3A3.68191381594327%2C%22height%22%3A1.237499999999996%7D%7D>
- Fig. 16: Rops, F. (1879). *A un dîner d'athées* [Illustratie].
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/9e/A_un_d%C3%A9ner_d%27ath%C3%A9es.jpg
- Fig. 17: Wouters, E. (1875). *La folie de Hugo Auguste* [Ets].
https://www.britishmuseum.org/collection/object/P_1877-0210-451
- Fig. 18: Ensor, J. (1887). *Verleiding van St. Antonius* [Schilderij].
<https://jamesensor.vlaamsekunstcollectie.be/nl/nieuws/ensor-in-chicago-met-bruiklenen-van-kmska-en-msk/>
- Fig. 19: De Braekeleer, H. (1872). *La leçon de catéchisme* [Schilderij].
<https://www.fine-arts-museum.be/fr/la-collection/henri-de-braekeleer-la-lecon-de-catechisme>
- Fig. 20: Rego, P. (1989). *Drie blinden muizen* [Illustratie].
<https://collections.vam.ac.uk/item/O72164/three-blind-mice-print-rego-paula/?carousel-image=2006AM2021>
- Fig. 21: Bruegel De Oude, P. (1562a). *De triomf van de dood* [Schilderij].
<https://www.artsalonholland.nl/renaissance/pieter-brueghel-de-triomf-van-de-dood>
- Fig. 22: Brusselmans, J. (1934). *Tuinen* [Schilderij].
<https://www.flickr.com/photos/snarfel/3956470910>
- Fig. 23: Rops, F. (1863). *Un enterrement au pays Wallon* [Illustratie].
[https://en.wikipedia.org/wiki/F%C3%A9licien_Rops#/media/File:F%C3%A9licien_Rops_\(1833-1898\)_Een_begrafenis_in_het_Waalse_land_\(1863\)_litho_-_Mus%C3%A9_F%C3%A9licien_Rops_Namen_23-03-2018_10-17-45.JPG](https://en.wikipedia.org/wiki/F%C3%A9licien_Rops#/media/File:F%C3%A9licien_Rops_(1833-1898)_Een_begrafenis_in_het_Waalse_land_(1863)_litho_-_Mus%C3%A9_F%C3%A9licien_Rops_Namen_23-03-2018_10-17-45.JPG)
- Fig. 24: Courbet, G. (1849–1850). *Een begrafenis in Ornans* [Schilderij].
<http://kunst-19e-eeuw.blogspot.com/p/gustave-courbet.html>

